

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Föräldrasamverkan

- ur ett implementeringsperspektiv

Författare: Alexandra Castro och Hanna Svärth

Inriktning/specialisering: LAU370

Handledare: Maria Jarl

Examinator:

Rapportnummer

Abstrakt:

Titel: Föräldrasamverkan –ur ett implementeringsperspektiv

Författare: Alexandra Castro, Hanna Svärth

Termin och år: HT 2009

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Maria Jarl

Examinator:

Rapportnummer:

Nyckelord: föräldrasamverkan, förskolan, läroplanen för förskolan, implementering

Vi vill med hjälp av intervjuer med verksamma pedagoger i förskolan, samt föräldrar till barn i förskolan söka svar på frågan hur de uppfattar föräldrasamverkan. Utifrån det försöker vi svara på om avsnittet om föräldrasamverkan i läroplanen för förskolan har implementerats i verksamheten. För att detta skall hävdas krävs det att implementeringens begrepp förstå, vilja och kunna uppfylls. De skall ha en förståelse för vilket uppdrag som skall genomföras, samt finnas det en vilja hos föräldrar och pedagoger att genomföra detta. Det måste finnas en möjlighet för dem att kunna genomföra uppdraget enligt beslutets intention. Vad vi i vår studie sett saknas i dessa tre implementerings begrepp och möjligheten att kunna genomföra en samverkan i viss mån. Det saknas bland annat en kommunikation i arbetslaget om deras gemensamma förståelse av föräldrasamverkan. Dessa resultat har vi jämfört med vad nutida forskning säger gällande föräldrasamverkan. Pedagoger har ett uppdrag att uppfylla som innebär att samverka med barnets föräldrar, detta är med nutids forskning kring barns lärande och utveckling inget som kan bortses ifrån av den verksamme pedagogen. Det är en del av vårt uppdrag som pedagoger.

Förord

När vi författare först träffades var ämnet föräldrasamverkan något som intresserade båda. Vi utbytte erfarenheter kring det och upptäckte ganska snart att föräldrasamverkan var något som vi genom vår utbildning bara hade berört på ytan. Båda var överens om att föräldrar är ett viktigt inslag i den verksamhet vi skall arbeta inom.

Vi hade sen tidigare med oss det sociokulturella perspektivet som belyser hur viktigt det är att ta hänsyn till att ett barn befinner sig i olika miljöer som alla påverkar deras utveckling och lärande.

Därför var vi överens om att föräldrar måste bli en del av verksamheten som man som pedagog måste ta hänsyn till. En av författarna hade genom sin verksamhetsförlagda utbildning fått upplevt hur förskolan inte verkade nå ut till föräldrarna i sin verksamhet.

Där det ordnades föräldramöten där inte ens hälften av föräldrarna deltog.

Detta väckte frågor som, varför väljer föräldrarna att inte delta?

Vad är det som gör att pedagogernas inbjudan inte mottas av föräldrarna?

Vad innebär föräldrasamverkan för pedagogerna och föräldrarna?

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6
2. SYFTE	9
2.1 FRÅGESTÄLLNING.....	9
3. DISPOSITION	9
4. TEORI	10
4.1 IMPLEMENTERINGSPERSPEKTIV	10
4.1.1 <i>Top-down och Bottom up</i>	10
4.1.2 <i>Implementeringsprocessen</i>	10
4.1.3 <i>Förutsättningar för implementering</i>	11
5. BAKGRUND	12
5.1 BEGREPPSDEFINITION	12
5.2 LÄROPLANEN FÖR FÖRSKOLANS HISTORIA.....	12
5.3 LÄROPLANEN FÖR FÖRSKOLAN	13
5.4 FÖRSKOLEREFORMERINGEN.....	14
5.5 DET SOCIOKULTURELLA PERSPEKTIVET	16
5.6 NUTIDA FORSKNING KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN	18
6. METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	21
6.1 FÖRFÖRSTÅELSE	21
6.2 VALIDITET	21
6.3 IMPLEMENTERINGSFORSKNING	21
6.4 SAMTALSINTERVJU	21
6.4.1 <i>Tolkning av intervjuperson</i>	22
6.4.2 <i>Urval</i>	22
6.4.3 <i>Beskrivning av intervjupersoner</i>	23
6.4.4 <i>Intervjuguide</i>	23
6.5 GENOMFÖRANDE	24
6.6 ETISKA ASPEKTER.....	24
6.7 ANALYS.....	25
6.7.1 <i>Kategoriseringsmodellen</i>	25
7. RESULTATREDOVISNING	26
7.1 PEDAGOGERS UPPFATTNINGAR KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN	26
7.2 <i>FÖRSTÅELSE</i>	26
7.3 <i>VILJA</i>	30
7.4 <i>KUNNA</i>	34
7.4.3 <i>Sammanfattning av pedagogers uppfattningar</i>	36
7.5 FÖRÄLDRARS UPPFATTNINGAR KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN	37
7.5.1 <i>Förståelse</i>	37

7.6 VILJA	40
7.7 KUNNA	44
7.7.3 Sammanfattning av föräldrars uppfattningar	46
7.8 JÄMFÖRELSE AV FÖRÄLDRARS OCH PEDAGOGERS UPPFATTNINGAR	46
8. DISKUSSION	48
9. FORTSATT FORSKNING	51
10.LITTERATUR	52
10. BILAGA 1	53
10.1 INTERVJUGUIDE	53
11. BILAGA 2	56
11.1 DELTAGARBLANKETT	56
12. BILAGA 3	57
12.1 FÖRTECKNING ÖVER INTERVJUPERSONER	57

1. INLEDNING

I och med att läroplanen för förskolan hade funnits i 10 år genomförde skolverket en rapport om huruvida läroplanen hade implementerats i verksamheten. Denna visade att läroplanen har fått en stor genomslagskraft och att den ses som något positivt.

Kring ämnet föräldrasamverkan visar rapporten att läroplanen har varit användbart i arbetet med föräldrasamverkan och att det är något som har vidareutvecklas. Det står bland annat att läroplanen har gjort att pedagogerna känner att de har blivit mer legitima gentemot föräldrarna.

Förskollärare har fått en ökad status och blivit mer berättigade i sin profession. Som vi i bakgrundsavsnittet kommer förklara mer ingående så genomförde skolverket en utvärdering som bland annat bygger på en enkätstudie som riktade sig till de ledningsansvariga i landets samtliga kommuner och kommundelar samt på en fallstudie i ett urval kommuner och förskolor i Sverige. Den studien undersökte huruvida läroplanen för förskolan hade lyckats implementerats. Resultatet av detta visar att läroplanen har lyckats implementerats.

De vi med vår studie har en förhoppning om att kunna tillföra till denna redan kända vetenskap är att genom att genomföra intervjuer med enskilda pedagogerna få en mer nyanserad bild av huruvida avsnittet om föräldrasamverkan har implementerats. Vad det innebär för pedagogerna och på så sätt få en mer fördjupad bild av föräldrasamverkan än vad vi tidigare fått genom skolverkets rapport. Vad vi även saknar i denna utvärdering är föräldrarnas uppfattningar om huruvida de känner sig nöjda med hur föräldrasamverkan har uppnåtts utifrån läroplanen för förskolan.

Föräldrasamverkans avsnitt i läroplanen för förskolan är ett politiskt beslut som skall följas av berörda tillämpare såsom pedagoger och föräldrar. Med ett implementeringsperspektiv kan man direkt utifrån tillämparens råd (Rothstein, 2001) ta reda på om föräldrasamverkan som läroplanen beskriver är något som pedagoger och föräldrar förstår, vill och kan genomföra.

Dagens skola har genomgått stora förändringar över tidens gång. Detta ställer krav på skolans pedagoger och föräldrar till barnen i förskolan.

I de rådande styrdokumenterna för förskolan finns samverkan mellan pedagoger och föräldrar inskrivet,

”Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna skall ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande”.(Lärarens handbok, 2008,s.26).

Pedagogen skall enligt läroplanen för förskolan göra föräldrarna delaktiga i verksamheten och föräldrarna skall ha rätt att påverka verksamhetens utformning.

Vi som genomför denna undersökning anser att dagens läroplan har mycket av det sociokulturella perspektivet som sin grund, där kommunikation och interaktion är viktiga redskap för utveckling.

Dagens pedagoger är inte längre av åsikten att barn kommer till skolans värld som oskrivna blad. Den syn på barn som präglas idag har vuxit fram under de senaste åren, barn som

tidigare ansågs vara individer som skulle matas med kunskap anses numera vara medaktörer i sitt eget lärande (Vallberg Roth, 2002).

Även synen på kunskap och lärande har förändrats från att ha varit avgränsat till skolans värld till att bli någonting som sker överallt. Eftersom kunskap och lärande påverkas av miljön utifrån det sociokulturella perspektivet blir det viktigt att det finns en kontakt mellan barnets olika miljöer (Dysthe, 2003). Det som händer barnen när de inte befinner sig på förskolan blir enligt det sociokulturella perspektivet en viktig faktor som påverkar barnet även i förskolan och tvärtom. Genom att medvetet då ha en samverkan mellan hemmet och förskolan skulle de olika miljöerna kunna anpassas för att möta barnets behov på bästa sätt. Med det sociokulturella perspektivet på lärande anser vi att föräldrasamverkan är en viktig grundpelarna för barns utveckling. (Hundeide, 2006).

Vi har tidigare upplevt att samverkan innebär i de flesta verksamheter; utvecklingssamtal och föräldramöten. Men vad innebär föräldrasamverkan för pedagogerna och föräldrarna? Har de samma uppfattningar eller skiljer de sig åt? Detta vill vi undersöka intervjuer med pedagogerna och föräldrarna. Om deras uppfattningar om vad föräldrasamverkan innebär skiljer sig åt kan det då få konsekvenser för hur samverkan blir?

Gunilla Fredriksson (1991, s19) påpekar att föräldrars uppfattningar gällande samverkan, påverkar deltagandet i verksamheten. Därför blir det viktigt att som pedagog ha en egen uppfattning och kunskap om vad föräldrar har för roll i verksamheten, för att sedan skapa möjligheter för deltagande. Elsebeth Jensen och Helle Jensen (2008) ska det vara grundläggande att som pedagog försöka att skapa sig en bild av föräldrarnas föreställningar angående barnuppfostran och skolan, för att undvika olika slags missförstånd i samverkan. Detta kan vara extra betydelsefullt ifall föräldrarna har en annan etnisk bakgrund och kanske inte har erfarenheter av den svenska förskolan sedan tidigare.

I boken *Skolan som politisk organisation* (2007) framhävs det att det tillämpades förändringar i ansvarsfördelningen i skolan vid 1990-talets början. Man talar om ett systemskifte där man ändrade styrningsmedel. Skolan gick från att vara centralstyrd till att bli målstyrd med ett kommunalt huvudmannaskap. De förändringar som tog plats i början på 90-talet var stora för både det kommunala och nationella skolområdet. Riksdag och regering stod kvar som de högsta beslutande politiska centrum men redskapet för styrningen reformerades. Istället för att besluta om verksamhetens detaljerade regler kom den nationella nivån att bestämma om övergripande mål för verksamheten.

Läroplanen verkställs av regeringen och är därmed ett politiskt beslut vilket leder till att vi i denna studie belyser föräldrasamverkan som ett politiskt beslut. Vi upplever även att läroplanen är skriven på ett sätt som gör det möjligt för pedagogen att tolka själv.

Ingrid Pramling Samuelsson (Lärarens handbok, 2008) hävdar att pedagogen måste kunna tolka läroplanen och kunna omsätta dessa texters innebörd i sin verksamhet. Vi uppfattar det som att ett beslut som måste genomföras och som även kan tolkas på olika sätt kan öka risken att de leder till ett genomförande som inte stämmer överens med huvudbeslutet. Maria Jarl, Hanna Kellgren och Ann Quennerstedt (Pierre, 2007) framhäver att kommuner som uppfattar sin påverkan som litet i relation till staten lämnar ett större utrymme för att låta den verkamma, alltså exempelvis pedagogen att tolka. De menar att om det inte är tydligt framhävt hur beslutet ska genomföras och om det inte ges tillräcklig styrning från myndigheter eller staten, blir det upp till den enskilda individen att tolka. I detta fall blir läroplanen mer tolkningsbar om inte beslutsfattarna förklarar hur beslutet ska genomföras. De

menar alltså att informationen och styrningen från staten ska nå hela vägen till slutpunkten för att kunna hävda att den har implementerats.

När politiska beslut skall genomföras och förverkligas från en politisk eller administrativa nivå till verkställande plan kallas det för en implementering (Rothstein 2001). Implementeringsperspektivet är väsentligt för vår studie eftersom vi använder oss utav det för att beskriva hur en styrningskedja äger rum samt för att få koppling till vår frågeställning som handlar om föräldrar och pedagogers uppfattningar kring föräldrasamverkan.

Eftersom vi i denna studie förklarar att föräldrasamverkan är ett politiskt beslut är det tillämparna som skall genomföra detta beslut, alltså pedagoger. Utifrån ett implementeringsperspektiv (2001) ska tillämparen *förstå* beslutet, *vilja* genomföra beslutet och *kunna* genomföra beslutet. Med fokus på dessa tre begrepp; Förstå, vilja och kunna kommer vi i denna studie använda oss av för att försöka få svar på våra frågeställningar. Vi anser att det ges utrymme för pedagogen att bestämma relationen med Läroplanen för förskolan eftersom den är formulerad på ett tolkningsbart sätt.

Vi kommer i denna studie göra en jämförelse av hur pedagoger och föräldrar uppfattar föräldrasamverkan och huruvida det stämmer överens med läroplanen för förskolans mål och riktlinjer. Vi har en förhoppning om att vår studie skall ge en större förståelse för vad samverkan innebär för både oss själva som skribenter och för den som läser detta arbete.

2. SYFTE

Studiens övergripande syfte är att utifrån läroplanen för förskolan göra en jämförelse med hur detta stämmer överens med hur pedagoger och föräldrar i förskolan uppfattar och tolkar föräldrasamverkan. Alltså vill vi författare skapa oss en fördjupad kunskap om föräldrasamverkan utifrån läroplanen för förskolan har implementerats i verksamheten.

2.1 FRÅGESTÄLLNING

Utifrån vårt syfte av studien har vi valt att arbeta utifrån frågeställningarna nedan.

- Vad innebär föräldrasamverkan för pedagogerna i förskolan?
- Vad innebär föräldrasamverkan för föräldrar till barn i förskolan?
- Hur stämmer föräldrarnas och pedagogernas innebörd av föräldrasamverkan överens med läroplanen för förskolan, har avsnittet om föräldrasamverkan implementerats?

3. DISPOSITION

För att besvara dessa frågor definieras vi först vilken teori vi använder oss av för att nå fram till vår slutsats samt vad vi bygger vår frågeställning på. I denna studie har vi valt att använda implementerings perspektiv som grund. Sedan kommer vi förklara vår definition av begreppet föräldrasamverkan. Vi har med att avsnitt om läroplanen för förskolan och dess historia och går djupare in på vad den säger angående föräldrasamverkan.

Vi kommer även gå igenom det sociokulturella perspektivet som vi anser vara en viktig del av nutidens syn på lärande. Detta följs sedan av ett avsnitt om nutida forskning kring föräldrasamverkan. I varje avsnitt gör vi en sammanfattning av den forskning vi tar med oss i vårt arbete och vilka antagande och avgränsningar vi gör.

Metodkapitlet behandlar tillvägagångssätt, samtalsintervjuer, urval och genomförande av denna studie. Studien avslutas med en presentation av intervjuresultatet och en slutdiskussion.

4. TEORI

I detta avsnitt kommer vi redogöra för vilken teori vi använt oss av för att på så sätt kunna avgränsa vårt övergripande problem i studien. Den skall hjälpa oss att sortera så att vi kan komma fram till vår frågeställning, samt till nå fram till en slutsats.

4.1 IMPLEMENTERINGSPERSPEKTIV

I och med införandet av Lpfö98 fick pedagogerna ett dokument som det skall omsätta i sin verksamhet. Dokumentet har funnits i mer än 10 år och har genomgått utvärderingar. Vi ställer oss frågan om läroplanen lyckats omsätta mål till något som går att uppfylla i verksamheten kring föräldrasamverkan. Föräldrasamverkan är ett politiskt beslut och det är verksamhetens anställda som skall genomföra beslutet, alltså pedagogerna. När dessa beslut skall genomföras och förverkligas från en politisk eller administrativa nivå till verkställande plan kallas det för implementering (Rothstein 2001). För att först börja beskriva implementering vill vi redogöra två aspekter i ett implementeringsperspektiv.

Enligt Anders Annerstedt (Rothstein, 2001) finns det något som kallas för top-down och ett bottom-up perspektiv som är två perspektiv för att se hur en styrningskedja hänger samman inom implementering. Alltså två perspektiv som implementering innefattar.

4.1.1 TOP-DOWN OCH BOTTOM UP

Top-down perspektivet, uppifrån och ned, kommer uppifrån auktoritativa politiska utgångspunkter ner genom myndigheter fram till verkställande (Rothstein 2001).

Vi kan alltså beskriva föräldrasamverkan som ett beslut som kommer uppifrån politisk nivå och går via olika maktbefogenheter som sedan skall bestyras av pedagoger som är längst ner i denna styrningskedja. Bottom-up perspektivet, nedifrån upp, fokuserar på byråkraternas uppfattningar av de aktuella politiska besluten (Rothstein 2001).

Bottom-up och top-down är alltså knutna till varandra och är de två delar som tillhör implementeringsprocessen vilket vi i denna studie använder oss av för att se om uppfattningarna stämmer överens med läroplanen.

4.1.2 IMPLEMENTERINGSPROCESSEN

När ett politiskt beslut implementeras vilket i denna studie berör föräldrasamverkan i förskolan, finns det en utvecklingsgång som kallas för implementeringsprocessen.

Alltså är implementeringsprocessen inte bara ett beslut som fattas utan även ett beslut som innefattar att den måste genomföras (Rothstein 2001). En implementeringsprocess kan försvåras de upptäcks att genomförandet inte blir som det var tänkt. Det kan vara så att ett beslut inte når fram som det var tänkt. Det finns olika förklaringar till de problem som kan uppstå. Svårigheten som uppstår kan man identifiera med begreppet *implementeringsproblem* (Rothstein red 2001, s.28). Sannerstedt menar att implementering är det som krävs för att göra mål till verklighet men att denna process inte är helt fri från komplikationer.

På vägen från beslut till praktik finns det svårigheter och ett av dessa hinder kan vara att beslutet är skapat på politisk nivå och är skrivet på ett sätt som tillåter de verksamma inom området att göra egna tolkningar. Sannerstedt konstaterar att implementeringsproblemet innebär att en eller flera politiska beslut inte har genomförts såsom beslutsfattarna tilltänkt.

Han menar att detta uttryckssätt förutsätter oftast att ett beslut i realiteten skall genomföras enligt beslutsfattarnas avsikter, att politikerna styr och den verksamma verkställer. Sannerstedt påpekar att vi skiljer mellan två olika roller i det politiska livet, beslutsfatarrollen

och verkställarrollen. Vi skiljer alltså på dessa två roller och kopplar inte samman dem för att få en fungerande implementering. Ibland kan det hända att det tänks ensidigt, enbart top-down utan att se några resultat.

4.1.3 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR IMPLEMENTERING

Inom implementeringsprocessen finns det förutsättningar som kan följas för att hindra att implementeringsproblematik ska uppstå. De givna råden nedan fokuserar på beslutsfattaren och dennes handlingsmöjligheter. Dessa beskrivs i fem punkter.

- Kontrollera att den direkta styrningen är uppenbar! Den som verkställer beslutet skall inte kunna missförstå avsikterna.
- Den indirekta styrningen är rimligt konstruerad! Strukturen bör vara tydlig för den verkställande att förstå för att visa var ansvaret ligger. De verkställande av beslutet bör ha lämplig disposition med tid och andra resurser.
- Se till att den verkställande gillar beslutet och är inställd att försöka genomföra det avsiktligt! Det brister i styrningen om den verkställande är motsträvig av besluten.
- Att det går att få kontroll över implementeringen! Uppföljning av och information är viktig att beslutsfattaren får.
- Man ska se till att främmande medverkande inte ska påverka implementeringen så att den inte går att tillämpa. Myndigheter, fackliga organisationer osv. kan ha ett intresse av att påverka implementeringen i annan riktning än beslutsfattarna. (Rothstein, red. 2001:29)

Eftersom det finns två perspektiv inom implementering (top-down, bottom-up) belyser Sannerstedt tre råd som är viktiga för att en implementering skall kunna hävdas.

Tillämparen är i denna studie pedagoger och föräldrar. De råd som tillämparen måste uppfylla är följande;

- Tillämparen skall *förstå* beslutet.
- Tillämparen skall *vilja* genomföra beslutet.
- Tillämparen skall *kunna* genomföra beslutet. (Rothstein red.2001:29)

Det är dessa tre begrepp som vi fokuserar på genomgående i undersökningen. Som vi tidigare har skrivit är läroplanen för förskolan tolkningsbar. För att den skall implementeras på förskolan är det viktigt att pedagoger och föräldrar *förstår* vad samverkan innebär. Det skall finnas en förståelse i verksamheten för vad en föräldrasamverkan innebär från föräldrar och pedagogers sida. Har föräldrarna och pedagogerna *viljan* att genomföra en samverkan, känner pedagogerna och föräldrarna att de *kan* genomföra en föräldrasamverkan. Finns resurserna till att uppnå en föräldrasamverkan i verksamheten. Som exempelvis tiden till att diskutera och genomföra en samverkan enligt läroplanens mål. I vår studie kommer vi att följa dessa tre begrepp för att söka svaren på pedagogers och föräldrars uppfattningar av föräldrasamverkan, samt om deras uppfattningar om föräldrasamverkan stämmer överens med läroplanens mål och riktlinjer.

5. BAKGRUND

I detta avsnitt redovisas vad läroplanen för förskolan uttrycker angående vad dagens pedagoger skall arbeta emot i förskolan. Läroplanens uppbyggnad och syfte förklaras och det vi ger en större inblick i vad läroplanen uttrycker gällande föräldrasamverkan. Vi börjar först med att förklara vår definition på föräldrasamverkan för att ge läsaren bättre förståelse.

5.1 BEGREPPSDEFINITION

Vår definition på föräldrasamverkan är baserad utifrån vår tolkning av läroplanens förklaring till föräldrasamverkan. Med föräldrasamverkan menar vi författare av denna studie, relationen mellan pedagog och förälder. Hur möjligheter skapas för att pedagoger och föräldrar ska kunna samarbeta i verksamheten. Vi ser även föräldrasamverkan som en central punkt för att uppnå maximal utveckling hos barnet. Utifrån läroplans instruktion är delaktighet i verksamheten en central begrepp men utöver detta anser vi att läroplanen är tolkningsbar vilket leder till att alla har sin egen tolkning av beskrivningen. Med föräldrasamverkan menar vi; samarbete, samverkan, delaktighet, föräldramöten, utvecklingssamtal men även vardaglig kontakt mellan pedagog och förälder som exempelvis lämning och hämtning.

5.2 LÄROPLANEN FÖR FÖRSKOLANS HISTORIA

Läroplanen för förskolan är ett nationellt dokument som alla pedagoger *skall* följa. Pramling Samuelsson (Lärarens handbok, 2008,s13-16) skriver att läroplanens funktion är att ge riktlinjer och mål för den pedagogiska verksamheten. Detta är något som enligt henne har funnits i Sverige sedan 1880- talet och uppkom redan i förskolans föregångare "kindergarten". Alltså har det funnits mål och riktlinjer som har guidat arbetet i de skandinaviska förskolorna som skulle kunna liknas vid nutidens läroplan för förskolan sedan en lång tid tillbaka.

Dessa förhållningssätt menar Pramling Samuelsson har skiftat genom tiden och varit beroende av hur samhället ser ut. Varje epok utvecklar sina riktlinjer utifrån teorier och antagande om barns lärande och vilken intention samhället har med barnen.

Den svenska läroplanen är enligt Pramling Samuelsson den minst omfattande men ändå anser hon att den är ytterst imponerande i sin enkelhet om man jämföra med andra länders. I den svenska läroplanen för förskolan finns uppdraget formulerat som perspektiv på lärande men även mål att sträva mot. Det tas i målen hänsyn till vad som behövs i framtiden.

Det har tagits tillvara på vilka kompetenser och kunskaper framtidens medborgare behöver utveckla.

I läroplanen specificeras vad man bör rikta barns lärande mot, inte vad man i verksamheten bör göra med barnen och hur deras lärande skall utvärderas. Pramling Samuelsson hävdar att en av de viktigaste faktorerna till varför Sverige har valt att utveckla sin läroplan på detta sätt är för att vi i Sverige har en stor andel högskoleutbildande pedagoger. Att det är en förutsättning för att kunna ha en sådan tolkningsbar och minimal läroplan. Pedagogen måste alltså kunna tolka läroplanen och omsätta textens innebörd i sin verksamhet.

Pramling Samuelsson upplyser om att läroplaner är ett dokument som av erfarenheter från skolans värld skriver om med jämna mellanrum för att kunna uppnå de intentioner samhället har av sina medborgare.

Förändringar är även på väg att genomföras med läroplanen för förskolan. Regeringen har lagt fram förslag till hur Läroplanen för förskolan skall förändras och med hjälp av skolverkets utredningar har de kommit fram till följande; Skolverkets utvärderingar *Förskola i brytningstid. Rapport 239 (Skolverket, 2004)* och *Tio år efter förskolereformen. Nationell*

utvärdering av förskolan. Rapport 318 (Skolverket, 2008), visar att läroplan i nuvarande form med sina formuleringar om mål *att sträva mot* kan misstolkas av pedagogerna. Det har visat sig att kommunen samt förskolorna inriktar sig på det enskilda barnets kunskaper istället för kvalitén i förskolans pedagogiska arbete när man skall utvärdera hur målen uppföljs.

Skolverket rapport visar att en vanlig uppfattning är att målformuleringen som den nu är formulerad är oklar och kan tolkas på olika sätt av de verksamma i förskolan. I och med detta har skolverket gett förslaget att formuleringen, förskolan skall *sträva mot* skall ersättas med att förskolan *skall främja*.

Samtliga mål i läroplanen för förskolan skall ersättas med detta. Med formulering *främja* finns en förhoppning om att målen blir tydligare mot de krav som kan ställas på förskolan i deras arbete med barns utveckling och lärande, samt att det skall bli lättare för verksamheten att utvärdera och gör uppföljning av sitt arbete. I enlighet med förskolans regeringsuppdrag skall det ändå ses som mål att sträva emot för förskolan, alltså vilken inriktning förskolans arbete skall ha. Pramling Samuelsson (Lärarens handbok, 2008) tycker dock att målen *att sträva mot* i verksamheten borde finnas kvar som en formulering. Hon anser att det ställer krav på pedagogens eget tänkande och agerande och pedagogen blir då delaktig i läroplanskonstruktionen.

Problematiken kan vara att när tolkningen av föräldrasamverkan utifrån läroplanen görs, är det beroende av pedagogens uppfattning, vilka förutsättningar och kompetenser de har. Utifrån ett implementeringsperspektiv (Rothstein, 2001) är föräldrasamverkan ett politiskt beslut som ska genomföras i praktiken. Hinder och svårigheter kan uppstå om exempelvis lpfö98 blir alltför tolkningsbar, att det kanske leder till att tillämparen inte alltid uppfattat beslutet. Kan man hävda att den har implementerats på rätt sätt, enligt beslutfattarnas intension? Vår förhoppning är att vi kan stärka skolverkets rapport om att läroplanen har implementerats med hjälp av mer djupgående intervjuer med föräldrar och pedagoger.

5.3 LÄROPLANEN FÖR FÖRSKOLAN

Förskolan vilar på en demokratisk grund. Därför måste verksamheten utformas på ett sätt som överensstämmer med de grundläggande demokratiska värderingarna i samhället.

Barn tillägnar sig dessa etiska värden och normer genom att få uppleva dem konkret. Den vuxnes förhållningssätt påverkar hur barnets förståelse av dessa rättigheter och skyldigheter som finns i ett demokratiskt land. Den vuxen blir därför en förebild för barnen.

Alla föräldrar skall kunna lämna sina barn till förskolan med förtroendet om att de inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Förskolan skall arbeta för att uppnå de mål som finns för den pedagogiska verksamheten, samt skall de finnas som ett stöd för föräldrarna i deras ansvar för ett barns fostran och utveckling. Förskolan skall enligt rådande styrdokument samarbeta med hemmet för att på så sätt verka för att varje barn ges möjligheten att utvecklas utifrån sina förutsättningar (Lärarens handbok, 2008, s.19).

Förskolans läroplan är uppbyggd utifrån mål och riktlinjer. Målen anger inriktningen på förskolans arbete men även hur förskolan önskar att kvalitetutvecklas. Riktlinjerna är till för att ange personalens ansvar samt det ansvar som all personal inom förskolan har. De är även till för att visa det ansvaret arbetslaget har för att arbeta för att målen uppnås (Lärarens handbok, 2008, s.26). Förskolans arbetslag skall samarbeta med hemmet när det gäller barnets fostran. Samtidigt skall de föra en diskussion med föräldrarna om regler och förhållningssätt i förskolan. Arbetslaget skall visa en respekt för föräldrarna och känna ett ansvar för att det utvecklas en positiv relation. Arbetslaget skall ge både barnet och föräldrarna en god introduktion i förskolan. Föräldrarna skall ges möjligheten att kunna utöva ett inflytande i

förskolans hur förskolans mål konkretiseras i deras pedagogiska planering, samt att föräldrarna synpunkter när det gäller förskolans planering och genomförande uppmärksammas (Lärarens handbok, 2008, s.27).

Vi vill i vår studie söka svaret om läroplanen för förskolan har implementerats utifrån föräldrasamverkan. Läroplanen för förskolan är uppbyggd utifrån mål och riktlinjer som den verksamma pedagogen skall göra sin tolkning av. Vi söker svaret med hjälp av intervjuer med föräldrar och pedagoger i förskolan. Går det att förena deras uppfattningar av samverkan gentemot Lpfö98s avsnitt om föräldrasamverkan?

5.4 FÖRSKOLEREFORMERINGEN

Vi har valt att studera den utvärderingen som gjordes av skolverket i och med att läroplanen för förskolan hade funnits i 10år. Denna utvärdering gjordes för att granska hur berörda parter hade upplevt att målen uppnåtts och kunnat appliceras i verksamheten.

Utvärderingen bygger på en enkätstudie som riktade sig till de ledningsansvariga i landets samtliga kommuner/kommundelar samt på en fallstudie i ett urval kommuner och förskolor i Sverige. De har även studerat tidigare resultat från andra studier som är genomförda av Skolverket under perioden 2004–2008 . Vi kommer redogöra för vad som låg till grund för införandet av en läroplan i förskolan, samt hur den har implementerats enligt skolverkets utvärdering/rapport.

Förskolan har under senaste decennier genomgått en förändring. E. Forsberg och E. Wallin (2006) skriver att en övergång runt 1980-talet var inledningen till en reformering av den statliga skoladministrationen. Runt 1990-talet ledde detta till en ökad decentralisering av skolan. Decentralisering är en förskjutning av makt eller ansvar. Politisk eller administrativ makt och ansvar förflyttas från ett fåtal större centrala instanser på hög nivå till ett flertal mindre instanser på lägre nivå. Decentralisering innebär en delegering av ansvar ut/ner i organisationsstrukturen för att ge medarbetare ett mer självständigt beslutsutrymme att arbeta inom.

I och med decentraliseringen ställdes högre krav på insyn i den verksamhet som bedrevs i den lokala skolan och kommunerna. Skolverkets rapport 318 *Tio år efter förskolereformen. Nationell utvärdering av förskolan* (2008) beskriver att i samband med decentraliseringen genomfördes en genomgående reformering. Förskolan överfördes från socialdepartementet till utbildningsdepartementen.

I samband med det trädde förskolan första läroplan i kraft. Syftet med läroplanen för förskolan var att stärka det pedagogiska uppdraget samt att förskolans pedagogik skulle få en genomslagskraft i skolan. Förskolan har som uppdrag att lägga grunden till det livslånga lärandet och få barnen att förstå andra människors tänkande och uppmuntra dem att få ett större inflytande i sin vardag. Skolverket föreskriver att en av de viktigaste grundstenarna i förskolans uppdrag är att erbjuda en god pedagogisk verksamhet där fostran, omsorg och lärande bildar en helhet. Dagens läroplan bygger på grund av detta på den internationella modellen som kallas *educare*, som innebär att man förenar omsorg och pedagogik¹. Lpfö98 innehåller en kunskapsyn som bygger på att en helhets av social, emotionellutveckling m.m. ses som en förutsättning och något som förstärker varandra.

¹ (OECD (2001) *Starting Strong. Early Childhood Education and Care*. Paris: OECD; OECD(2006) *Starting Strong II. Early Childhood Education and Care*. Paris: OECD. I rapporterna jämförs verksamhet för de yngre barnen i 20 OECD-länder utifrån en rad olika kvalitetskriterier

Målen är formulerade generellt för verksamheten och man anger inte nivåer för individen att uppfylla. Barnen skall inte bedömas eller utvärderas en enskild individs förmågor eller prestationer. Förskolan skall utvärdera i förhållande till hur målen uppfylls (Lärares handbok, 2008, s20). Alltså ses det mer som något värdefullt i sig och inte som en förberedelse för vuxenlivet. Via införandet av läroplanen för förskolan var intensionen att den skulle integreras med skolan på en statlig nivå, att det skulle bli en jämlik verksamhet i utbildningssystemet. Det man sett är att förskolan med sin tanke om att barn lär i samspel har fått något högre påverkan på skolan (skolverket, 2008, rapport 318).

Skolverkets rapport visar att förskolans reform har fått stor genomslagskraft. Många verksamma inom förskolan (pedagoger, rektorer, ledningen) beskriver läroplanen som efterlängtd. Det uppfattades som ett dokument som satte ord på den verksamhet som redan bedrevs i förskolan. Detta bidrog till att förskolans status höjdes och de fick ett dokument som blev ett stöd i det pedagogiska arbetet. Den beskrivs som en drivkraft för förskolan för att kunna utveckla sin verksamhet och att det med läroplanens införande genomfördes förändringar. På kommunal och lokal nivå användes läroplanen för att formulera egna mål. Samt till att utvärdera sin egen verksamhet.

Arbete med samverkan med föräldrar har varit en viktig hörnsten för förskolan. Det arbetet visar skolverkets rapport att det har vidareutvecklats. Med införandet av förskolans läroplan har pedagogerna kunnat uppmärksamma förskolans uppdrag och blivit tydligare i sitt arbete med samverkan. Pedagogerna uttrycker att de getts en större legitimitet gentemot föräldrarna när läroplanen infördes.

Forsberg och Wallin (2006) skriver att i och med decentraliseringen krävdes det att varje skola och kommun skulle upprätta skolplaner. Det övergick sedan till att varje skola skulle genomföra en kvalitetsredovisning. Skolan och kommunen gick från en självvärdering av sitt lokala arbete till att handla om att bli en egenkontroll av hur väl man lyckas genomföra och uppfylla de nationella målen som finns formulerade i styrdokumentet. Värden, normer och kunskaper som anses vara nödvändiga för framtidens medborgare finns formulerade och är redskap för dagens pedagoger att planera innehållet i sitt arbete enligt. Läroplanerna är alltså det som styr skolans verksamhet mot att uppnå skolans uppdrag och syfte.

Enligt skolverket är de styrdokument som skall finnas på den lokala nivån i förskolan vara en skolplan. En skolplan skall innehålla en konkretisering av statens uppdrag hur kommunen kommer att sköta de obligatoriska och frivilliga skolorna.

8 § I alla kommuner skall det finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende skall gestaltas och utvecklas. Av skolplanen skall särskilt framgå de åtgärder som kommunen avser vidta för att uppnå de nationella mål som har satts upp för skolan.

Kommunen bestämmer i skolplanen hur resurserna skall fördelas och användas, organisering, hur lokalerna skall se ut och också andra villkor som är avgörande för att arbetet med målen kan nås. Kommunen skall med hjälp av skolplanen visa hur verksamheten skall utvecklas och förändras på kort och lång sikt, samt hur målen i de nationella måldokumentet skall uppnås i den kommunen. Kommunen skall också kontinuerligt följa upp och utvärdera sina skolplaner. En kvalitetsredovisning skall årligen upprättas på varje skola och i varje kommun. Den skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan/kommunen avser vidta om målen inte har uppnåtts (Skollag 1985:1100).

Utifrån denna utvärdering får vi en bild av att föräldrasamverkan är något som lyckats uppnås och att det är något som vidareutvecklas. Dock känner vi en viss osäkerhet inför om utvärderingen kan ses som något allmängiltigt. Studien bygger på en enkätundersökning som utförts på den som är ledningsansvarig för förskolan i varje kommun, medan fallstudier gjorts på ett urval av Sveriges förskolor. Det vi saknar i denna utvärdering är hur föräldrarna upplever att läroplanen har uppnåtts. Stämmer föräldrar och pedagogers uppfattningar överens med det som utvärderingen visar? Samt kan enkätstudie riktade till de ledningsansvariga visa på något som är gällande för förskolans verksamma pedagoger.

Ett urval har gjorts bland förskolorna för att undersöka om läroplanen har implementerats. Som vi tidigare har skrivit vill vi med hjälp av intervjuer med pedagogerna, samt föräldrar söka en djupare förståelse om föräldrasamverkan har implementerats utifrån läroplanen för förskolan.

5.5 DET SOCIOKULTURELLA PERSPEKTIVET

Som vi tidigare i bakgrundsavsnittet skrivit så finns det omkringliggande faktorer som påverkar hur vi ser på barns lärande och utveckling. Vi kommer försöka ge en bild av vad dagens läroplan för förskolan grundar sig på, samt redogöra varför vi anser detta vara relevant för vår studie och vad vi bygger detta antagande på.

När vi försöker skapa oss en förståelse för vad dagens läroplan för förskolan bygger på ser vi stora likheter med det sociokulturella perspektivet. Roger Säljö (2005) nämner att det sociokulturella perspektivet har tydliga utgångspunkter i den ryske psykologen Lev S. Vygotskiljs tankar kring lärande. I ett sociokulturellt perspektiv är interaktionen, språk och kommunikation de avgörande för lärande. Genom kommunikation gör vi oss införstådda och delaktiga med vår omvärld. Med hjälp av tidigare erfarenheter bearbetar vi det nya.

Löfdahl (2004) beskriver att kunskap kan ses som en relation mellan individen och hennes värld. Barn är sociala aktörer som utvecklas i sociala och kulturella sammanhang. När vi ser på ett barns agerande måste de förstås och se det utifrån den värld barnet lever i. Pedagog/förälder måste man ta barns perspektiv för att få en förståelse för deras meningsskapande.

Flising (1996) anser att när ett barn börjar på förskolan möts de av andra vuxna som även de påverkar barnets syn och uppfattning av sig själva. I förskolan skall barn möta vuxna som ser varje individs möjligheter samt kunna engagera sig i ett samspel med både enskilda barn samt barngruppen som helhet (Lpfö98). Ett barns självuppfattning har den allra största betydelsen för hur deras utveckling och lärande kommer att bli. Föräldrarna är de första personerna som ger barnet denna bild av dem själva. När ett barn börjar på förskolan upphör inte föräldrarnas påverkan utan pedagogerna blir ytterligare individer som påverkar dem. På förskolan är det pedagogen som har största rollen och förutsättningarna att påverka hur relationerna mellan föräldrar, barnen och förskolan blir. Det är pedagogen som till stor del påverkar hur barnets fortsatta utveckling av sin självbild blir.

Som vi tidigare har skrivit lär vi genom våra tidigare erfarenheter. Lärande och utveckling kan ses som en process som ständigt pågår genom hela livet. Pedagogen kan ta tillvara på barnets tidigare erfarenheter för att skapa förutsättningar för vidare utveckling. Med det perspektivet är det viktigt att förstå att det inte enbart är i förskolan som barnet utvecklas. Pedagogen kan se det som att föräldrarna är de som har kunskapen om sitt barns erfarenheter. Vad barnen har för kunskaper och vad de behöver för att utvecklas. Hemmet kan ha den tryggheten och det naturliga sammanhanget som lärande och utveckling behöver. Därför blir det viktigt att man som pedagog arbetar för att skapa en relation till varje barn för att de skall våga utnyttja den i sin kunskapsutveckling på förskolan. Det blir ett gemensamt ansvar för pedagoger och

föräldrar att ge barnet en positiv självbild av sig själva som en kompetent och kunskapssökande individ. Med dessa kunskaper om samspel kan det vara viktigt att försöka påverka föräldrars uppfattning om barnet så att de har åsikter som blir gynnsamma för barnets utveckling, att försöka skapa positivt handlande hos föräldrarna gentemot barnen (Flising m.fl. 1996).

Det finns enligt Karsten Hundeide (2006) många orsaker till att det uppstår ett negativt samspel mellan föräldrar och barn. Bland annat kan hög stress vara en av faktorerna. Barnet ses som en belastning såväl ekonomiskt som känslomässigt.

Barn försöker ständigt förstå sin omgivning, men det är inte alla som får uppleva att personer i deras omgivning visar ett intresse för deras tankar. Flising m.fl. (1996) skriver att detta inte behöver handla om ett ointresse för barnets utveckling. Det kan handla om hur föräldrar ser på barns utveckling, alltså hur ett barn skapar sig kunskaper. Föräldrar kan vara av åsikten att det är något som sker per automatik utan någon större påverkan från omgivningen.

Flising m.fl. skriver vidare att istället kan man se på ett barn som en aktiv och kompetent individ som ständigt är i färd med att erövra sig kunskaper. Som förälder och pedagog kan man då se sig själv som en resursperson för barnen genom deras kunskapssökande. Flising m.fl. fortsätter påpeka att om vi som vuxna visar ett intresse för barns sätt att tänka om sin omvärld och det de ställs inför, kan vi bidra till att barnen utvecklar sina tankar och erfarenheter och på så sätt lära sig mer.

Hundeide (2006) skriver att om man ser på ett barns utveckling som en kulturell utvecklingsprocess där barnets föräldrar blir deras första vägvisare in i den kulturella gemenskapen är det lättare att förstå att det uppstår hinder i deras utveckling om kontakten mellan barn, förälder och förskolan fungerar bristfälligt. Vad föräldrarna har för uppfattning om sitt barn får konsekvenser för deras utveckling. Uppfattningen av ett barn kan antingen gynna eller hämma barnet i dess utveckling. Föräldrarnas uppfattning av barnen kallas den "naiva teorin" (2006, s.37). Alltså hur de uppfattar barnens egenskaper. Vad de anser vara viktigt för deras utveckling. Vilka behov de har eller vilken roll föräldrarna skall ha i barnets liv och utveckling. Det samspelet som skapas mellan barnet och föräldern får konsekvenser för barnets uppfattning av och hur de identifierar sig själva. Flising m.fl. (1996) skriver att barn lär sig bäst i naturliga sammanhang där deras tidigare erfarenheter ses som deras hjälp fram till nya kunskaper. Ett sammanhang där deras tankar får ventileras.

För att förtydliga vår ståndpunkt belyser läroplanen att förskolan skall ta hänsyn till att alla barn lever i olika livsmiljöer och att de med sina egna erfarenheter söker förståelse och mening (Lärarens handbok, 2008, s.21). Vi författare tolkar detta utifrån det sociokulturella perspektivet som att samspelet mellan hemmet och förskola skall vara sammanknutna för att uppnå överensstämmelsen mellan dessa två miljöer och på så sätt skapa de bästa förutsättningarna för barnets utveckling och lärande. Pedagoger kan inte bortse från föräldrarna och tvärtom. Båda perspektiven behövs i ett sociokulturellt lärande.

5.6 NUTIDA FORSKNING KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN

Under detta avsnitt redogörs tidigare forskning kring ämnet föräldrasamverkan. Vi kommer redogöra för vilka kunskaper pedagoger och föräldrar kan behöva för att kunna uppnå en god föräldrasamverkan och på så sätt även hävda att läroplanens avsnitt om föräldrasamverkan har implementerats.

Jensen och Jensen (2008) skriver att dagens pedagoger befinner sig i en tid där inte längre lärarrollen automatiskt innebär en auktoritet. De menar att dagens pedagoger istället måste kunna utveckla en personlig auktoritet. De måste ha en relationskompetens. Det kan dock inte bortses ifrån att även pedagogen ingår i ett kulturellt samspel som påverkar dem. Deras tidigare erfarenheter används i relationer med personer i sin omgivning. En pedagogs yrkesutövande innebär att kunna göra kvalificerade bedömningar av situationer där de agerar här och nu. Samtidigt som de gör detta skall de bygga på en teoretisk insikt från pedagogens sida. Pedagog behöver kunna reflektera över sin egen verksamhet samt kunna formulera sig på ett professionellt sätt.

Jensen och Jensen skriver att grunden för en fungerande föräldrasamverkan skapas genom pedagogens förmåga att skapa en jämbördig relation. Pedagogen måste därför ha en balansgång mellan det yrkesmässiga och de personliga resurserna och kompetenserna hos sig som person i sin samverkan med föräldrar. Pedagogen måste våga förhålla sig till sidor hos sig själv som de tycker är svåra för att på så sätt kunna utveckla dessa så att man i relationen med föräldrar klarar av att just förhålla sig till alla föräldrar oavsett bakgrund eller vilket förhållningssätt de har gentemot dig som pedagog. Jensen och Jensen förklarar detta som att den yrkesutövande pedagogen måste ha en kännedom om relationer men också kunna hantera sina egna reaktioner. De skriver att till skillnad från de flesta andra yrken måste du ständigt förhålla dig till aspekter som rör sin egen personlighet

Sociala, utbildningsmässiga och ekonomiska förhållande har stor påverkan för vilken kultur en given grupp utvecklar och vilken uppfattningar de har. Som professionell pedagog blir det därför viktigt att vara uppmärksam och medveten om att ens egna värderingar och normer inte är det allmängiltiga eller att de pedagogerna uttrycker tas förgivet.

Pedagogen får inte heller stigmatisera föräldragrupper, sätta en stämpel på dem som att vara på ett visst sätt för att det skulle tillhöra en viss grupp. Det kan vara särskilt viktigt att ta hänsyn till dessa aspekter om föräldrarna har en annan etnisk bakgrund. Många föräldrar med annan etnisk bakgrund har helt andra erfarenheter av skolan än de skandinaviska. Pedagogen kan i mötet med dessa föräldrar visa ett intresse för dem som personer och att pedagogen sätter ord på sin roll. Detta kan vara en av förutsättningarna till att uppnå jämbördighet i relationen (Jensen och Jensen, 2008).

Flising m.fl. (1996) skriver i boken *Föräldrakontakt* att vara förälder innebär att kunna inta många roller och perspektiv. De har ansvaret för fostran, kunna ge barnet trygghet, vara en förebild m.m. De har uppgiften att samverka med många olika instanser, däribland förskolan. Det finns många olika element som påverkar deras syn på samverkan.

I dagens samhälle kommer barnen på förskolan från olika kulturella bakgrunder. Föräldrar har olika syn på uppfostran, vad samverkan och samarbete innebär. Föräldrars möten med förskolan sker utifrån olika förutsättningar. Jensen och Jensen (2008) skriver att det är viktigt är att de möts utifrån sina egna förutsättningar men att de har samma mål, att det skall bli så bra som möjligt för barnen. Föräldrarna måste ses som viktiga resurser för barn i deras utveckling.

I en relation måste man ha klart för sig att inte allas behov ständigt kan uppfyllas. Jensen och Jensen skriver att det är just olikheterna och konflikterna som är drivkraften som ger relationer mellan människor en dynamik och kan leda till att vi utvecklas.

Även om inte alla personers behov kan uppfyllas så måste ändå pedagog arbeta för att en jämbördig dialog uppstår. Detta kräver att ett subjekt – subjekt – relation, vilket innebär en närvaro av pedagogen med största autenticitet. För att detta skall uppnås behöver pedagogen ha en god självkänedom. Jensen och Jensen menar att risken finns att pedagogen tror att de har en autenticitet men att det istället övergår till ett fenomen som kallas representation. Det innebär att de uppvisar reaktioner som bygger på hur samarbetet med deras tidigare omsorgspersoner har varit under uppväxten.

En pedagogs behov av att få känna sig värdefull kan ha stor påverkan för hur denne reagerar i mötet med föräldrar om till exempel ett budskap inte når fram till en förälder kan det vara svårt att få dialogen vidare om man inte har reflekterat över hur och varför man reagerar i dessa situationer. När pedagogers reaktioner bygger på detta finns risken att de i dialog med föräldrar intar en försvarsställning för att skydda sig. Pedagogen är utbildad inom barn och lärande men däremot är pedagogen mindre tränad i hur de hanterar konflikter och olikheter (Jensen och Jensen, 2008).

För att undvika att relationen och dialogen med föräldrar skall bli negativ krävas att de i verksamheten har en kultur som är tillåtande till att man visar sin sårbarhet. En kultur som är intresserad av sina reaktioner och vad i en själva som ligger till grund för dessa reaktioner. Därför kan det vara viktigt att påpeka de utvecklingsbehov pedagogen har.

Pedagogen har samma behov som barnen av att få erfarenheter för att kunna utvecklas.Handledningsgrupper kan vara en av förutsättningarna för att kunna utveckla sin yrkesroll och få en ökad relationskompetens. Att få exponera sin osäkerhet är en förutsättning för att utvecklas. Detta är något som pedagogen dagligen kräver av barnen i verksamheten men det är ännu inte en naturlig del av pedagogens arbete. För att pedagogen skall kunna arbeta medvetet med sin yrkesperson krävs det samtidigt att ledningen för förskolan organisatoriskt ger pedagogen dessa möjligheter.(Jensen och Jensen, 2008)

Elisabeth Doverborg och Ingrid Pramling Samuelsson (2004) skriver i boken *att förstå barns tankar* om föräldrarna blir engagerade i barns skolgång kan de påverka barnets lärande positivt. För att samverkan skall bli meningsfullt för föräldrar måste meningen och betydelsen av det bli tydlig för dem. Doverborg och Pramling Samuelsson beskriver olika studier som gjorts som visar att ju större och formella möten mellan föräldrar och pedagoger är desto mindre delaktiga blir det. Det som däremot upptäckt är att när samtalen handlar om det enskilda barnet så är föräldrarna mer benägna att vara delaktiga.

Pedagoger borde ta i beaktning är att ta reda på hur varje barn upplever förskolan samt hemmet och använda det som sin utgångspunkt i samtal mellan pedagoger och föräldrar. Samverkan mellan föräldrar och pedagoger måste innebära en ökad förståelse för barnet utifrån bådadas perspektiv. Att se samverkan som det Doverborg och Pramling Samuelsson skriver, ett samarbete för att uppnå det bästa för barnet.

Både barn och föräldrar har ett behov enligt Jensen och Jensen (2008) av att pedagogen är en tydlig samarbetspartner samt att verksamheten präglas av en öppenhet. Enligt dem handlar föräldrarnas samverkan om barnets trivsel, deras utveckling och lärande. Samverkan handlar om att utbyta information om barnets liv i detta fall på förskolan och i hemmet. Det är viktigt att

komma underfund med vilken information som är väsentlig och relevant för de olika aktörerna att veta. Utifrån föräldrarnas perspektiv kan det handla om att få veta hur det går för barnet, om det har varit i konflikter som kan påverka situationen hemma. Pedagogerna däremot kan behöva veta om förändringar som skett i hemmet som kan påverka barnets beteende på förskolan.

För att sammanfatta dessa avsnitt gör vi ett antagande om att det krävs mycket av både pedagoger och föräldrar för att en positiv samverkan skall kunna uppnås. Ur ett implementeringsperspektiv gör vi tolkningen att både föräldrar och pedagoger måste ha en förståelse om vad föräldrasamverkan innebär och vad den har för syfte. Pedagogerna måste ha kunskaper om relationer och hur dessa behålls och uppnås. Föräldrarna måste se sin egen påverkan och delaktighet i barnens liv och arbeta för att den blir positiv. Pedagoger och föräldrar måste klara av att se situationen utifrån allas perspektiv och på så sätt kunna ha en samverkan.

För att en samverkan skall kunna uppnås kan inte pedagogerna se det som att föräldrarna har rätt till inflytande och att det är därför man genomför det. Inte heller kan föräldrarna ställa krav på samverkan. Det måste handla om ett aktivt deltagande från bådas sidor. Oavsett bakgrund så måste vi bemötas med respekt. Pedagogerna måste ha en uppfattning om vad föräldrar anser om sin delaktighet och samarbetet med förskolan, och på så sätt kan de arbeta med dessa uppfattningar för att kunna styra en bättre organisation. Oavsett vilken bakgrund föräldrar och pedagoger har så måste ändå mötet dem i mellan ske på ett respektfullt sätt.

Som vi förklarat ovan så kan det vara särskilt viktigt för pedagogerna att förklara sin roll och vad verksamheten har för mål om föräldrarna har en annan etnisk bakgrund. Pedagogerna kan inte ta förgivet att det den säger är allmängiltigt eller uppfattas på samma sätt av alla föräldrar. Vi tolkar det som att de måste ha en förtroendefull relation mellan föräldrar och pedagoger, där kommunikationen är ett av de viktigaste redskapen för att detta skall uppnås.

Även inom arbetslaget måste kommunikationen stå i centrum. Har arbetslaget en uttalad intention om att pedagogerna får diskutera sina svagheter kan de på så sätt lyckas uppnå en utvecklad yrkeskompetens och att detta blir ett hinder i samverkan. Detta är något som måste finnas inom hela verksamhetens organisation. Ledningen måste se till att pedagogerna ges möjligheten, i form av exempelvis avsatt tid till att diskutera detta.

6. METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

I metodavsnittet förklarar vi vårt tillvägagångssätt, samt motivera valet av metoder för vår studie. Vi redogör för vår urvalsgrupp, hur vi har genomfört undersökningar samt hur vi bearbetat materialet och analyserat det.

6.1 FÖRFÖRSTÅELSE

Under en forskningsprocess är det viktigt att ta reda på vad forskarsamhället redan vet. Vi skapade oss en bild av vad föräldrasamverkan innebär genom att studera tidigare forskning. Vi författare har även lagt ner åtanke till vår egen förståelse för vad vi grundar vår uppfattning om begreppet samverkan och vad vi ger det för innebörd. Esaiasson (2007:290) menar att genom att skriva ner sin förförståelse får man en tydlig referenspunkt att utgå ifrån när man sedan skall göra en bedömning av intervjuernas värde. Därför har vi i denna studie en begreppsformulering där begrepp förtydligas enligt vår tolkning och hur vi uppfattar dem.

6.2 VALIDITET

Esaiasson m.fl. skriver att en studie måste ha en begreppsvaliditet som innebär att den har en överensstämmelse mellan sina teoretiska definitioner och operationella indikationer. Resultatvaliditet går enligt Esaiasson m.fl. först att hävda efter att fältarbetet genomförts.

Vi har genom vårt avsnitt om teori och tidigare forskning försökt att skapa oss de förutsättningar för att som Esaiasson m.fl. skriver ha en relevant jämförelse att kunna dra systematiska slutsatser av vår studie. Vi vill också påpeka att eftersom vår studie genomförts under en begränsad tid kommer vi inte att ge oss in på att försöka ge en förklaring som kan ses som allmängilltig.

6.3 IMPLEMENTERINGSFORSKNING

Eftersom vårt syfte med studien är att utifrån läroplanen göra en jämförelse om hur pedagoger och föräldrar i förskolan uppfattar och tolkar föräldrasamverkan, behöver vi i undersökning ta reda på uppfattningar av pedagoger och föräldrar kring ämnet föräldrasamverkan.

Vi vill genom dessa uppfattningar upptäcka om föräldrasamverkan har implementerats enligt läroplanen. Som vi tidigare redovisat i avsnittet om implementeringsperspektiv, valde vi att följa tre begrepp som är avsedda för tillämparen när en implementering skall ta plats, vilket i detta fall är pedagoger och föräldrar. Vi koncentrerade oss därför främst på om de *förstår, vill och kan* genomföra en föräldrasamverkan enligt läroplanen. Utifrån dessa tre begrepp grundade vi hela vårt tillvägagångssätt. Vår studie syftar inte till att hitta problem eller nya förklaringar som går att mäta, utan vi ville försöka förstå hur pedagoger och föräldrar ser på föräldrasamverkan och hur detta kan kopplas samman med läroplanen.

6.4 SAMTALSINTERVJU

Vi har valt att använda oss av den samhällsvetenskapliga forskningens vanligaste metod, att ställa frågor och föra samtal med människor (Esaiasson, 2007). Vi som forskare kring ämnet föräldrasamverkan ville med samtalsintervjuer undersöka personernas uppfattning av vad samverkan innebär. Vi ville fånga intervjupersonernas tankar om ämnet.

För att kunna få svar på våra frågeställningar som tidigare redovisats valde vi att genomföra en kvalitativ samtalsintervju med föräldrar och pedagoger. Enligt Peter Esaiasson m.fl. (2007) är kvalitativa metoder t.ex. samtalsintervjuer bättre val när man vill i sin undersökning upptäcka nya mönster och förstå innebörd djupare, medan kvantitativa undersökningar

exempelvis enkäter, används mer för att bestämma mer omfattande och definierade innebörd. En kvantitativ undersökning skulle basera sig mer på ett statistiskt sätt se om pedagoger eller föräldrar förstår, vill eller kan genomföra ämnet. Vi vill istället uppnå en djupare förståelse av deras uppfattningar som vi redovisar för att sedan av oss kunna jämföras med läroplanen. Enligt Esaiasson (2007, s291) är samtalsintervjuer framför allt lämpade i situationer där resultatet som vill uppnås skall beskriva något om människors vardagliga erfarenheter, när vi vill veta människors uppfattningar. En viktig del i vårt arbete baseras just på pedagogers och föräldrars uppfattningar om föräldrasamverkan. Samtalsintervjuerna gav oss möjligheten att få fördjupade svar och därmed större insikt i om föräldrasamverkan implementerats. Esaiasson m.fl. beskriver även att när man undersöker med ett kvalitativt underlag är det en förståelse som går att tolka som framkommer utan att behöva dra allmänna slutsatser eller förutsäga. Det betyder att vi sökte efter uppfattningar som kan visa ett resultat som inte går att gissa sig fram till. Esaiasson m.fl. menar att samtalsintervjuer ger goda möjligheter att registrera svar som även är oväntade. Med detta som bakgrund och vår nyfikenhet kring föräldrasamverkan angående vilka uppfattningar som kan förekomma valde vi en kvalitativ inriktning på studien istället för en kvantitativ. Som en motivering till varför vi har valt samtalsintervjuer som metod var för att som Esaiasson m.fl. skriver ”det är inte personerna utan de olika uppfattningarna och tankekategorierna som personen ger uttryck för som står i centrum” (s. 260). Vi hade en förhoppning om att uppnå en teoretisk mättnad . Att vi genom att utföra intervjuer slutligen skulle nå den punkten när inga nya eller ytterligare svarkategorier upptäckts. Samtalsintervjuer kan ses som kvalitativa då vi genom vår studie sökte efter en förekomst eller en icke förekomst ifall det skulle visa sig att inga mönster kan urskiljas bland våra svarspersoner.

6.4.1 TOLKNING AV INTERVJUPERSON

Esaiasson (2007) beskriver att när man utgår från människors erfarenhet är det på många sätt kännetecknen för en samtalsintervju och för att kunna begripa och förstå en människas syn, attityd och engagemang till en åsikt krävs det en tolkning under intervjusituationen. (s.280)

I denna studie tolkar vi pedagogers och föräldrars uppfattningar kring föräldrasamverkan. Denna tolkning är beroende på hur vi författare av denna undersökning definierar begreppet föräldrasamverkan. Tråkigt nog kan det ibland innebära att vissa fenomen som t.ex. en positiv eller negativ attityd som verkar uppenbar under intervjusituationen men inte blir lika tydlig när resultaten ska analyseras och presenteras.

6.4.2 URVAL

Vi har i vårt urval tagit hänsyn till att det inte skall gynna vår frågeställning och att vårt resultat i den mån det är möjligt inte blir beroende av oss som skribenter. Vi har i urvalet av personer valt att fokusera på sådana som vi anser vara berörda av ämnet föräldrasamverkan i förskolan. Därmed är de verksamma; pedagoger i förskolan och föräldrar till barn på förskolan. Vi har försökt att hålla antalet intervjuer lågt och lägga större fokus på att nå den teoretiska mättnaden (s.292). Vi hade som mål att uppnå en maximal variation av intervjupersoner. Detta var något vi i efterhand anser att vi hade svårt att uppnå. Intervjupersoner valdes från tillgängliga förskolor vi hade möjlighet att inom en begränsad tid få undersökningsdeltagare ifrån. Eftersom studien sker under en begränsad tid kom detta att påverka hur många som ingår i vårt urval. Intervjupersonerna valdes inte av oss utan blev slumpmässigt utvalda beroende på deltagarintresset. Vi valde de 6 första pedagogerna och de 6 första föräldrarna som anmälde sitt intresse för undersökningen. Det enda kriterier som angavs ifrån oss var att de skulle vara föräldrar till barn på en förskola eller pedagog på en förskola. Förskolornas identiteter som inte har någon relevans i detta arbete behålls anonyma för att bevara de som deltagits integritet och inte på något sätt peka ut någon av förskolorna.

9 av 16 föräldrar accepterade förfrågan att delta i undersökningen. 6 av 6 pedagoger som fick förfrågan om att delta i undersökningen accepterade. Samtliga pedagoger valde vi att ta med i denna studie, bland föräldrarna fick vi välja ut de 5 första som kunde genomföra intervjuerna på grund av att tiden för studien var knapp.

6.4.3 BESKRIVNING AV INTERVJUPERSONER

Vi har valde att inte lägga någon vikt vid i vilka områden förskolorna ligger eller vilka socioekonomiskt förhållande som finns där. I studie medverkade pedagoger och föräldrar från både ett föräldrakooperativ och en kommunal förskola. Vi valde att inte göra en jämförelse mellan förskolornas olika uppfattningar. Föräldrar och pedagoger ses som en homogen grupp utan att vi tar hänsyn till vilken verksamhet de befann sig i. Pedagogerna och föräldrarna är den population som vi valde att studera, då det är deras uppfattningar vi i denna studie ville belysa. För att besvara vår frågeställning är det relevant att ha dessa två gruppers uppfattningar i vårt resultat. Vi är medvetna om att vi har svårigheter att göra en generalisering som skulle kunna uppfylla kriterierna för en extern validitet eftersom vi använt oss av förskolor i vår studie som vi haft möjligheten att undersöka. Vi har på grund av tidsbrist enbart kunnat genomföra vår undersökning i vår närmiljö. Esaiasson m.fl. skriver dock att genom att ha en generell fråga samt en generell förklaring till varför valet av detta har gjorts och om man är säker på att man kan säga något allmängiltigt om fenomenet uppfattningarna, skulle kunna hävda en extern validitet. Detta är inte något vi känner att vi kan uppnå. Vår studie kan ses som en fallstudie. Vi har med hjälp av tidigare forskning och teori gjort en jämförelse med hur detta stämmer överens med de personer vi i vår studie undersöker. Vi kan genom vår studie inte säga oss funnits ett resultat som kan ses som allmängiltigt för hela den populationen, men med hjälp av koppling till den teori vi valt kan vi ändå till viss del påstå att den har en extern validitet. Vi anser att vår studie går att genomföra av andra forskare. Med hjälp av vår studie och val av teori skulle forskningen kunna genomföras igen på andra personer inom populationen (Stukat, 2005). Vårt urval av intervjupersoner har gjorts utifrån förskolor vi anser att det inom tidsramen för studien haft möjlighet att intervjua. Samtliga föräldrar och pedagoger förfrågades om att medverka, bortsett från valet att inte tillfråga personer i behov av tolk. Detta val gjordes för att vi inte ansåg oss ha någon budget för vår studie som kan betala kostnaderna för en tolk. Även att det skulle ta för lång tid att genomföra. Pedagogerna är samtliga verksamma inom förskolan och har arbetat som pedagoger från 6 år upp till 30 år. Föräldrarna som medverkar i denna studie har barn på förskolan från 1 år upp till 5. En del av föräldrarna har erfarenhet av en annan förskoleverksamhet än den de befinner sig i vid intervjutillfället och valde att beskriva sina uppfattningar av föräldrasamverkan gentemot vad de tidigare har upplevt. För en tydligare beskrivning av våra intervjupersoner hänvisar vi till bilaga 3.

6.4.4 INTERVJUGUIDE

Intervjuguiden (se bilaga 1) är grundad med frågor utifrån de tre begrepp; förstå, vilja, kunna, som vi tidigare framställt i kapitlet om implementeringsperspektiv (Rothstein, 2001). För att samtalet skulle få ett naturligt flyt under intervjun kan ibland ordningen på dessa begrepp och frågor ändra form och följdfrågor som uppstår anpassas efter svaren. Byte samtalet riktning försökt vi hitta tillbaka till den röda tråden genom att rikta in oss på något av de tre nämnda begreppen. Våra frågor är öppna i sin karaktär vilket innebär att den intervjuade själv fick formulera sina svar. Detta medförde en möjlighet för oss som intervjuar att ställa följdfrågor så att svaren kunde bli förbättrade och grundligare.

6.5 GENOMFÖRANDE

Vi valde på grund av den begränsade tiden för studien att tillfråga förskolor som vi tidigare haft kontakt med. Vi valde därför att tillfråga två förskolor om de ville delta i vår studie. Vi tog personlig kontakt med en av pedagogerna på varje förskola och berättade om studiens syfte. Genom en så kallad "deltagarblankett" (se bilaga2) fick de vår blankett om deltagande där vi utförligt förklarade syftet med studien. Denna blankett vänder sig både till pedagoger och föräldrar. Vi bad pedagogen vi först kontaktade att dela ut blanketten till föräldrarna. Detta gjorde de genom att lämna dem i varje barns personliga fack. På den ena förskolan valde vi att endast ge till de föräldrar som inte var i behov av tolk för att kunna genomföra intervjun. På blanketterna stod det när intervjuerna skulle genomföras, samt hur lång tid varje intervju skulle ta. Vi informerade om att vi skulle ta kontakt med förskolan igen för att på så sätt få veta hur många som var villiga att delta. Samtliga pedagoger på de två förskolorna valde att medverka i studien och på den ena förskolan fick vi begränsa oss till fyra föräldrar, men vi hade möjligheten till att få genomföra sex intervjuer. Vi gjorde denna begränsning för att det skulle finnas tid till att intervjua föräldrar på den andra förskolan. På den förskolan hade vi vid första kontakten inte fått några deltagande föräldrar. Därför gjorde vi valet att en av författarna skulle besöka förskolan och fråga föräldrarna personligen om de ville delta i studien. Vid detta tillfälle fick vi tre medverkande som det bokades tider med.

När det var dags för samtalsintervjun bokades platser på förskolorna där de fanns möjlighet att sitta avskilt. Ibland valdes det av intervjupersonerna att sitta i ett rum i närheten av lekande barn. Detta är dock inget som vi ser påverkade våra intervjuer. Till vår hjälp använde vi oss av en bandspelare. Vi tillfrågade intervjupersonerna om vi fick lov att använda bandspelare och spela in intervjun. Vi gjorde valet att båda skribenter skulle delta under samtliga intervjuer för att på så sätt undvika att svaren på frågorna skulle bli förgivettagande på grund av relationer och andra omständigheter. Detta beskriver vi mer ingående i avsnittet om etiska aspekter.

6.6 ETISKA ASPEKTER

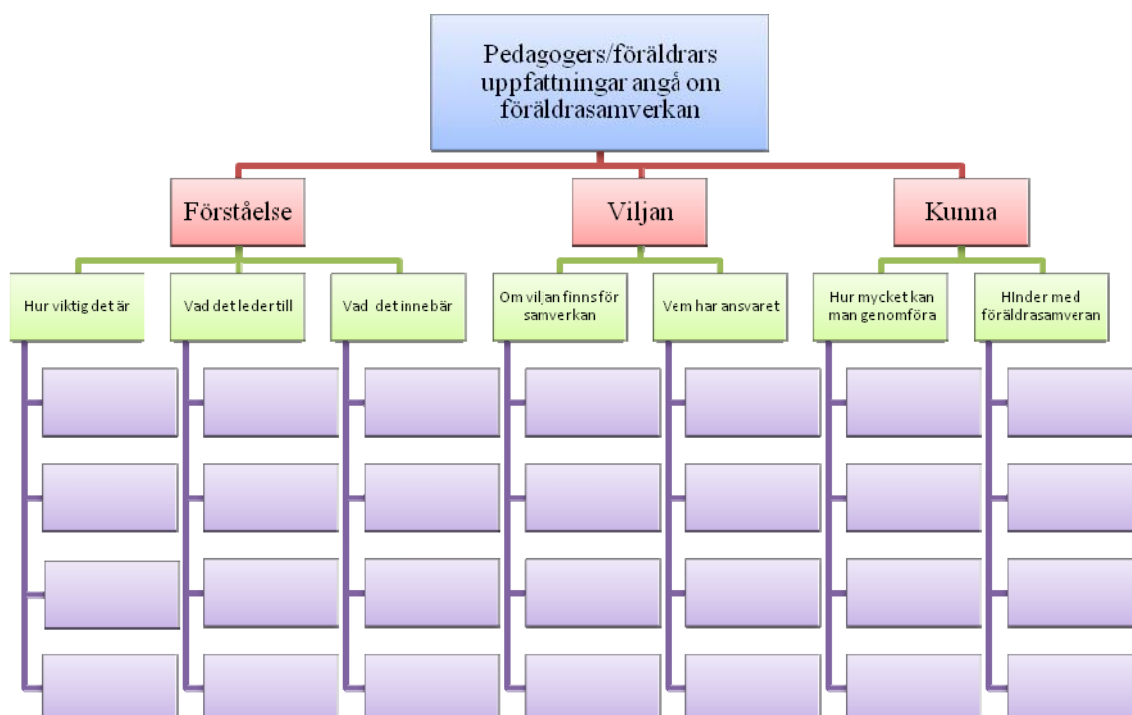
Samtalsintervjuer som metod är något att ta i beaktning som forskare. Vi har därför varit tydliga med att påpeka för de medverkande personerna att de ingår i en vetenskaplig studie. Vi har gjort noga övervägande om vi kan utlova anonymitet. Då vår studie inte bygger på respondentens individuella egenskaper utan om att deras tankar om vårt ämne i en jämförelsestudie såg vi inga problem med att kunna utlova anonymitet.

En av våra största utmaningar med att genomföra samtalsintervjuer och ha personerna i dem som våra respondenter var att försöka komma dem så nära att vi lyckades fånga deras tankesätt. Dock var motsatsen ett av våra dilemman, då vi valde att låta en av skribenternas verksamhetsförlagda utbildnings förskolor delta i studien. Esaiasson m.fl. (2007) skriver att finns det en relation till den man intervjuar sedan tidigare finns risken att svar tars för givet och att många viktiga detaljer i intervjun försvinner. Dock såg vi att relationen var av en begränsad art och att ingen fortsatt kontakt skall hållas med förskolan. Därav gör vi slutsatsen att svaren intervjupersonerna ger inte påverkades av relationer till oss intervjuare.

6.7 ANALYS

De inspelade intervjustamtalen transkriberades, samtliga pedagoger och föräldrar var för sig. Sedan tittade vi separat på dessa och utifrån implementeringsbegreppen: förstå, vilja och kunna, kategoriserade vi uppfattningarna. Vi använder oss av en kartläggningsmodell för att på så sätt kunna redovisa samtliga relevanta aspekter av det fenomen som vi undersöker. I detta fall föräldrar och pedagogers uppfattningar av föräldrasamverkan. Vi har kartlagt olika aspekter av föräldrasamverkan och sedan konkreta motiveringar till dessa. De är indelade i över- och underkategorier som sedan presenteras i en kategoriseringsmodell (se nedan). Vi underbygger våra kategoriseringsscheman med citat i en löpande text där vi motiverar vilken gränsdragning vi gjort. De olika aspekterna av föräldrasamverkan skall ses som något som ligger nära de intervjustpersonerna har sagt medan underkategorierna mer utgår ifrån oss som forskares analytiska perspektiv. Vi har alltså valt att sortera bort saker som intervjustpersonerna sagt som vi inte anser vara relevant för studiens syfte. Vi anser att vi har uppnått en teoretisk mättnad eftersom vi utifrån vårt urval lyckats fånga samtliga relevanta tankekategorier. Vi har ställt samman detta på ett sätt som gör att vi kan besvara vår frågeställning (Esaiasson, 2007).

6.7.1 KATEGORISERINGSMODELLEN

7. RESULTATREDOVISNING

Här redogörs en sammanställning av pedagogernas och föräldrarnas uppfattningar kring föräldrasamverkan utifrån de tre implementeringsbegreppen; förstå, vilja, kunna.

I resultatet presenteras intervjupersonerna som pedagog 1 – pedagog 6 och föräldrarna som förälder 1 – förälder 5.

7.1 PEDAGOGERS UPPFATTNINGAR KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN

7.2 FÖRSTÅELSE

Här redovisas vad pedagogerna har för *förståelse* till föräldrasamverkan; vad det innebär, varför det är viktigt, vad föräldrasamverkan kan vara och vad det kan leda till.

7.2.1 Vad föräldrasamverkan innebär

Kommunikation

En av de gemensamma tankarna om föräldrasamverkan som pedagogerna har är att det innebär att ha en kommunikation mellan pedagogen och föräldern. ”Då tänker jag på tydlig kommunikation och att man som pedagog är stödjande och uppmuntrande och försöker skapa trygghet mellan pedagog och föräldrar” (pedagog4).

Pedagogerna ansåg att genom att ha en kommunikation i verksamheten blir föräldrarna informerade om viktiga händelser och deras barns utveckling.

”Informera, att försöka visa så mycket som möjligt. Det är föräldrasamverkan att berätta för föräldrar vad vi ska göra på förskolan, vad som ska hända. Sedan kan vi ha funderingar över vad de tänker på angående det vi planerat och vad de vill att vi ska göra med deras barn” (pedagog2).

Inflytande och påverkande

Att presentera planering, mål och läroplanen för föräldrarna för att kunna skapa möjligheter för dem att ha mer inflytande är något som pedagogerna ansåg vara föräldrasamverkan.

”Jag tänker på hur föräldrar kan få inflytande. Hur man kan ta vara på deras önskemål. Hur man förklarar läroplanen och planering för föräldrar och att få föräldrarna att bli delaktiga i verksamheten”(pedagog3). Pedagogerna förklarar sin förståelse av samverkan som att det innebär påverkan i verksamheten och att det är pedagogens ansvar att ge den möjligheten till påverkande och inflytande. ”Föräldrarna kan påverka verksamheten och pedagogen ska skapa förutsättningar till att det skapas möjligheter” (pedagog 4).

Planerad och oplanerad kontakt

Ordet föräldrasamverkan väckte även tankarna om relationen mellan föräldrar och pedagoger som både är planerad och oplanerad. D.v.s. både när man har planerade möten såsom föräldramöten, utvecklingssamtal, gemensamma aktiviteter och den vardagliga kontakten som möjligen sker naturligt via hämtning och lämning. ”Samverkan sker ju naturligt när man träffas och även på samtalen som är planerade.” (pedagog 6).

”Jag tänker på kontakten med föräldrarna, den vardagliga kontakten. Att man finns här för dem som pedagog och att man tar tillvara på alla dessa tillfällen” (pedagog 1). Varför just planerad kontakt skulle vara givande för föräldrasamverkan anser pedagogerna är för att det är tid som avsatt just för att komma varandra närmare. Pedagogerna anser att det visar mer struktur och att de bryr sig som pedagog på ett helt annat sätt om det de ska samtala om. ”Att man har tid att träffas. Kunna prata i lugn och ro och inte pratar ovanför barnen hela tiden. Att man tar sig tid och plats.”(pedagog4).

Alla pedagoger var inte eniga om att utvecklingssamtal är en del av föräldrasamverkan. ”Det ska ske naturligt, utvecklingssamtal gör man främst för barnens utveckling, samverkan ska inte ske på planerad tid och inte heller om det är föräldrakooperativt”(pedagog6). En del av pedagogerna ansåg att föräldrasamverkan och utvecklingssamtal innebar olika saker och har olika mål. ”Föräldrasamverkan och utvecklingssamtal är två olika saker. Det är en sak när man engagerar sig med föräldrarna och i utvecklingssamtal där man pratar om barnet, de leder inte till samma sak” (pedagog2). Gällande skriftliga meddelanden anser pedagogerna att det är en bra metod för de föräldrar de inte kan nå fram till, att det är ett bra tillfälle att informera föräldrarna om mål och planering i verksamheten. När det gäller föräldramöten och samtal vid hämtning och lämning är det enligt pedagogerna föräldrasamverkan eftersom det då sker en både planerad diskussion och en naturlig kommunikation.

Pedagogerna uppfattar det som att de flesta aktiviteter redan är bestämda av pedagogerna vilket kan ses som att det ej är en samverkan eftersom föräldrarna bara får informationen om vad som händer, utan att själva vara med och delta i planeringen. ”Det faller på vårt jobb som pedagoger att lägga upp aktiviteter. Det är inget måste. Men om de vill hjälpa till att planera är de välkomna till detta” (pedagog6).

7.2.2 Varför det är viktigt/Vad det leder till

Trygghet och förtroende

Pedagogerna anser att föräldrasamverkan leder till tryggare barn förutsatt att det är trygga föräldrar. Pedagogerna anser att när det finns engagerade föräldrar och pedagoger som bryr sig om barnen, skapar det en trygghet hos barnen vilket de anser vara den viktigaste punkten i verksamheten dvs. barnen. ”Trygga föräldrar ger tryggare barn. Om man har samma mål och bra kontakt känner barnen av det också”(pedagog 4).

Pedagogerna tyckte att det är viktigt att visa för föräldrarna att de kan känna sig trygga med att lämna sitt barn hos dem. ”Det är ett stort steg att lämna över sina barn till främmande personer” (pedagog1). ”Överlämnandet av barnen ska vara samverkande så att det ej skär i hjärtat för föräldern, det skapar förtroende” (pedagog6). De anser att pedagogen ska vara den som skapar tryggheten för föräldrarna så att det ska leda till ett förtroende. Förtroende innebär enligt pedagogerna att föräldrarna litar på dem. ”Föräldrarna ska känna att det litar på oss pedagoger, att vi klarar av att ta hand om deras barn, det är ändå deras barn vi tar hand om. Alla ska känna sig trygga” (pedagog 6).

Hjälp i förskolan

Pedagogerna anser att när det t.ex. blir personalbrist är hjälpen från föräldrarna positivt. Föräldrasamverkan kan vara viktig vid behov av hjälp i förskolan enligt pedagogerna. ”Det är viktigt när det är så mycket kris som det är, det är kul om föräldrarna kommer och hjälper till i verksamheten. Det skulle vara bra om en förälder hade varit här och hjälpt till då och då”(pedagog2).

Främjar barnets och verksamhetens utveckling

Det ansågs av en del pedagoger att de viktiga med föräldrasamverkan var för barnens utveckling. Pedagogerna anser att det är föräldrarnas barn de tar hand om och en god föräldrasamverkan leder till att barnens utveckling stöds. ”Det är föräldrarnas barn det handlar om därför är det viktigt”(pedagog3).

Det ansågs även att det utvecklingsmässigt främjar verksamheten att ha en föräldrasamverkan, det förutsatt att man samarbetar och delar idéer om barnens utveckling. ”Föräldrasamverkan kan leda till att verksamheten utvecklas”(pedagog4).

7.2.3 Grunden till deras förståelse

Erfarenheter i livet

Pedagogernas förståelse av samverkan baserades på egna erfarenheter i livet och det är svårt för vissa pedagoger att det enbart hävda att det är deras utbildning som de bygger sin förståelse av föräldrasamverkan på. ”Jag vet inte om det kommer från min utbildning eller någon teori eller om det är något helt intuitivt. Det är en vetenskap man har men sen hur man ska göra, på vilket sätt. Det är något man ska utveckla och bli bättre på”(pedagog3). De tycker att deras förståelse är något som de är medvetna om utan att kunna förklara det. ”Jag känner att jag har jobbat med samverkan hela tiden, det är inte bara för att det står i läroplanen”(pedagog4). En del skämdes för att medge att de aldrig har tagit del av någon läroplan för förskolan och konstaterar att det är en förståelse baserat på enbart erfarenheter.

”För att vara ärlig har jag inte ens läst läroplanen, Det är erfarenhet. Det är givande och tagande. Jag har en förståelse, lyssnar på föräldrar och det är inget jag har läst mig till. Det är en känsla för barnen, då byggs det upp successivt” (pedagog6).

Föräldraperspektiv

En del pedagoger framhöll att erfarenheter av att själva vara föräldrar hade givit dem förståelsen för hur viktig föräldrasamverkan är.

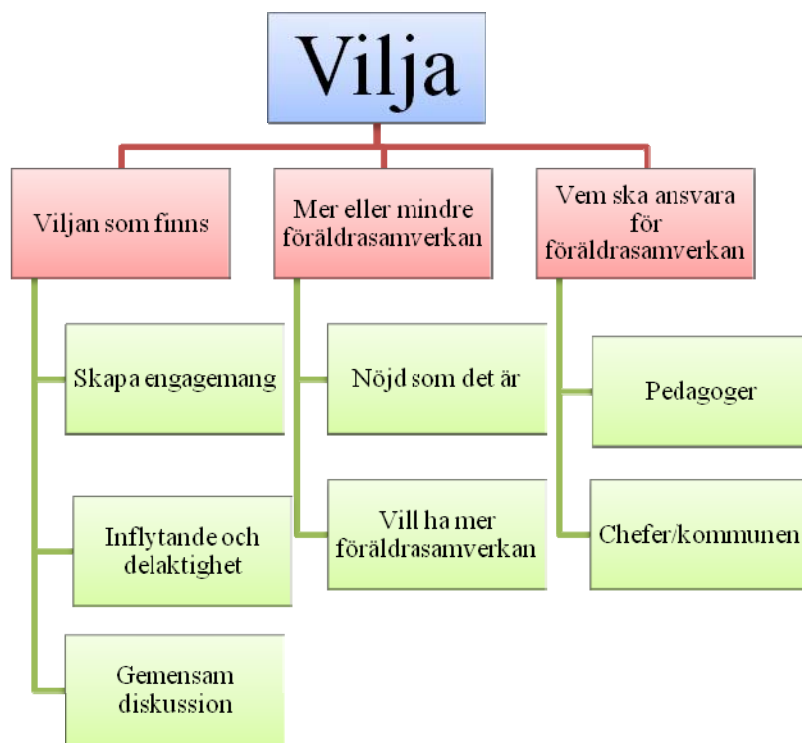
”Jag hade jättesvårt när jag själv lämnade mina barn på förskolan. Det var en stor separation för mig. Det är viktigt att man behåller förälder - barn relationen på förskolan. Att man inte bara lämnar sina barn och går till jobbet utan att man intresserar sig för det som händer med barnen när de är på förskolan”
(pedagog 5).

Styrdokument

Pedagogerna tyckte att förståelsen för föräldrasamverkan inte enbart bygger på erfarenheter utan att det även är något som ingår i deras yrke. Att det styrs av läroplan. ”Läroplanen är vårt uppdrag och vi måste ta hänsyn till allt som skrivs där, föräldrasamverkan är en del av det uppdraget”(pedagog5).”Allt är välkommet och läroplanen är också det”(pedagog2). ”Allt i läroplanen kan man överföra på förskolan och jag förstår att detta är något vi ska följa.
(pedagog1)

7.3 VILJA

Här redovisas vad pedagoger har för *vilja* till föräldrasamverkan; om vilken vilja som finns och vem de vill ska ansvara för en föräldrasamverkan

7.3.1 Viljan som finns till föräldrasamverkan

Skapa engagemang

En del pedagoger skulle vilja ha mer engagemang av föräldrarna, att de ställer mer frågor och ger mer åsikter.

”Det är jätteskönt när det finns engagerade föräldrar. Att de ställer upp och är engagerade, aktiva i verksamheten på olika sätt. Att det intresserar sig även de gånger vi inte behöver deras hjälp”(pedagog5).

Engagemanget kan också bli för mycket enligt pedagogerna. Samtidigt som de vill att föräldrarna ska engagera sig finns det en rädsla för att de ska ”lägga sig i” för mycket. Framför allt i det pedagogiska uppdraget pedagogerna har.

”Min vilja är både på gott och ont. En del föräldrar kan vara för mycket besserwissrar och vill ta över gruppen och då kan det bli för jobbigt. Sedan kan det leda till något positivt, att man blir som en familj. Samtidigt är det inte kul om pekpinnarna pekar från olika håll, då kommer man ingenstans i den pedagogiska planeringen”(pedagog6).

Pedagogerna försöker och vill anordna saker som lockar föräldrarna för att skapa engagemang hos dem. De tycker att engagemang är något man inte bara skall vilja utan det är något man skapar, med t.ex. aktiviteter som föräldrar skulle uppskatta. ”Man försöker bjuda in dem och skapa teman för att locka föräldrarna, göra föräldramöten roliga för att få föräldrar att engagera sig”(pedagog1).

Pedagogerna tror även att engagemanget inte bara skapas under exempelvis inskolningen, utan det är något som ständigt måste arbetas fram. ”Samverkan är en kontinuerlig samverkan inte bara i början”(pedagog4). Pedagogerna anser att engagemanget skall vara från båda håll. De anser att viljan skall komma från både föräldrar och pedagoger för att man skall vilja engagera sig

”Frågan är om det finns intresse från föräldrarna att vilja vara engagerade, alla har tajt med tid och är upptagna, vad jag vill göra spelar ingen roll om det inte finnas ett intresse från båda håll”(pedagog2).

Inflytande och delaktighet

Det finns en vilja hos pedagogerna att utföra en god föräldrasamverkan där föräldrar ska få mer inflytande och delaktighet. Det finns ett intresse och vilja att ha en god kommunikation mellan förälder och pedagog för att på så sätt skapa en ökad delaktighet och inflytande. De vill att föräldrar ska känna att de kan ha inflytande och är delaktighet. Dock anser en del att det bör planeras in i verksamheten, inte bara att föräldrarna kommer och går när de vill. De vill att föräldrarna ska ha delaktighet i både planerade aktiviteter men även i den pedagogiska verksamheten, alltså exempelvis vad som ska läras och göras. ”Jag hade velat att de hade önskemål över vår pedagogiska verksamhet”(pedagog3).

En del talar om att delaktigheten och inflytandet borde vara planerat utifrån allas önskemål för att det skall bli något kontinuerligt.

”De är alltid välkomna men det ska också vara något man planerar t.ex. om de ska komma och vara delaktiga i verksamheten är det bra att meddela innan så att man vet eftersom man kanske har planerat något speciellt den dagen för alla barn och då kanske inte föräldern kan göra det den vill” (pedagog4).

I vissa fall är viljan så stark att man inte alltid tar hänsyn till föräldrarnas åsikter, även om det är just inflytande och deltagande från föräldrarna de vill ha. De anser dock att man som pedagog har valmöjligheten att ta hänsyn till en förälders åsikter men man väljer ändå i större utsträckning att på egen hand genomföra det man har som intension.

”Man har som pedagog en bild över hur man vill driva sin verksamhet, vad man vill göra, sedan kanske man vill att föräldrarna ska ha ett inflytande men man väljer det inflytande som passar ens verksamhet. Finns det något som de vill som är tvärse mot planeringen kanske man väljer bort det” (pedagog3).

Pedagogerna tycker alltså att det är de som avgör hur mycket delaktighet och inflytande föräldrarna får ha oavsett vilja. ”Förslag är alltid välkommet men det är vi pedagoger som håller i målsättningarna det ska inte föräldrar göra”(pedagog4).

Det anses av pedagoger att det inte bara handlar om pedagogens vilja att få föräldrarna att bli delaktiga och ha inflytande, i vissa fall anser de att föräldrar redan har inflytande och deltar så aktivt att pedagogerna känner att de kan bli för kontrollerade.

Gemensam diskussion

Pedagogerna anser att det saknas en gemensam diskussion i arbetslag angående föräldrasamverkan vilket gör att pedagogerna skulle vilja ha detta i större utsträckning.

”Att vara mer medveten om föräldrasamverkan hade varit bättre. Att få åsikter angående föräldrasamverkan från alla i arbetslaget”(pedagog1).

Pedagogerna anser att det skulle var bra att få sitta ner på planerad tid och diskutera föräldrasamverkan, för att på så sätt arbeta mot en gemensam uppfattning. När pedagogerna

talar om föräldrar som något de gemensamt diskuterat handlar det om inskolningen, där man samtalat hur de skall visa att verksamheten fungerar för föräldrarna. ”Vårt mål med föräldrasamverkan har vi inte diskuterat tillsammans men när vi har diskuterat vad vi ska göra med föräldrarna är det mycket den första informationen, om praktisk information kring verksamheten. Mer om vad vi gör här, för att de ska få en första förståelse hur vi jobbar på förskolan, men detta sker ju mest vid inskolningen av barnen” (pedagog1).

De vill ha en gemensam diskussion i arbetslaget angående föräldrasamverkan för att kunna planera och lägga upp mål och strategi för en föräldrasamverkan, även utveckla befintliga sätt såsom utvecklingssamtal.

”Utvecklingssamtalen skulle kunna bli mer öppna. För det är bara pedagogen som leder den och allt handlar om pedagogens tankar. Kanske skulle det vara bra att diskutera tillsammans i arbetslaget om att göra om utvecklingssamtalen så att föräldrarna också kan komma med synpunkter”(pedagog3).

7.3.2 Vill pedagogerna ha mindre eller mer föräldrasamverkan

Nöjd som det är

Pedagogerna känner att de är nöjda med den samverkan de har. Om de är något som skall ändras anser de att det kan utvecklas och bli bättre.

”Jag känner inte att vi behöver mer. Så som det är nu är precis så som jag vill” (pedagog5).

Vill ha mer föräldrasamverkan

Pedagoger hade en önskan om att få känna att föräldrarna själva ville vara med i verksamheten så att det ej behövde kännas att de som pedagoger tvingar dem. ”Jag vill inte pressa på dem alltför mycket, det hade varit skönt om de själva frågade om de kunde vara med någon dag”(pedagog1). Föräldrarnas hjälp i verksamheten anser pedagogerna hade varit en fördel.”Det är viktigt när det är så mycket kris som det är, då hade det varit kul om föräldrarna kunde komma och hjälpa. Det skulle vara bra om en förälder hade varit här och hjälpt till”(pedagog 3). En del pedagogerna anser att det inte har en föräldrasamverkan. De vill att föräldrar ska delta mer, ha mer engagemang. De anser att engagemanget inte enbart ska öka från föräldrarnas del utan också mer från pedagogernas sida.

”Jag vill tänka mer på föräldrasamverkan och göra mer åt det eftersom vi inte arbetar mycket utifrån det, hitta mer metoder kanske. Vara mer medveten om det” (pedagog1).

En del pedagoger lyfte att de i sin verksamhet, som till stor del innefattar mer föräldrasamverkan, kanske hade bättre förutsättningar eftersom föräldrarna är medvetna om att de skall delta mer i verksamheten. ”De har själva valt föräldrakooperativ, det är nog därför relationen blir så bra. Föräldrarna vill ha en insyn i verksamheten och vad som händer med barnen” (pedagog 5).

7.3.3 Vem ska ansvara för att en föräldrasamverkan skall uppnås

Pedagoger

Den som har ansvar för att en föräldrasamverkan skall ta plats anser pedagogerna vara de själva.

”Det är vi som jobbar här som har ansvaret. Föräldrarna är olika de också, en del är försiktiga och en del går rätt på. Men det är vi som ska möta dem och prata om deras barn. Huvudansvaret ligger nog hos oss att se till att det blir en kontakt” (pedagog6).

De anser att de har ett uppdrag att följa och utan att pedagogen ”öppnar dörrarna” för en möjlighet till åsikt och dylikt, kan inte en föräldrasamverkan äga rum.

”Det är vi pedagoger som har ansvaret, vi känner till läroplan, mål och planerar det mesta. Hur ska föräldrarna ha en åsikt om detta ifall vi inte tar första steget och pratar om det. De kan inte ha någon åsikt utan att veta vad föräldrasamverkan handlar om, därför är det vi som har ansvaret” (Pedagog 3)

Om möjligheten inte ges ifrån pedagogen anser de att det lätt kan bli att föräldrarna inte vill störa verksamheten. ”Det är vi pedagoger som har största ansvaret. Vi får våga delegera till föräldrarna. Föräldrar vill nog inte avbryta eller störa oss. De måste få möjligheten av oss”(pedagog5).

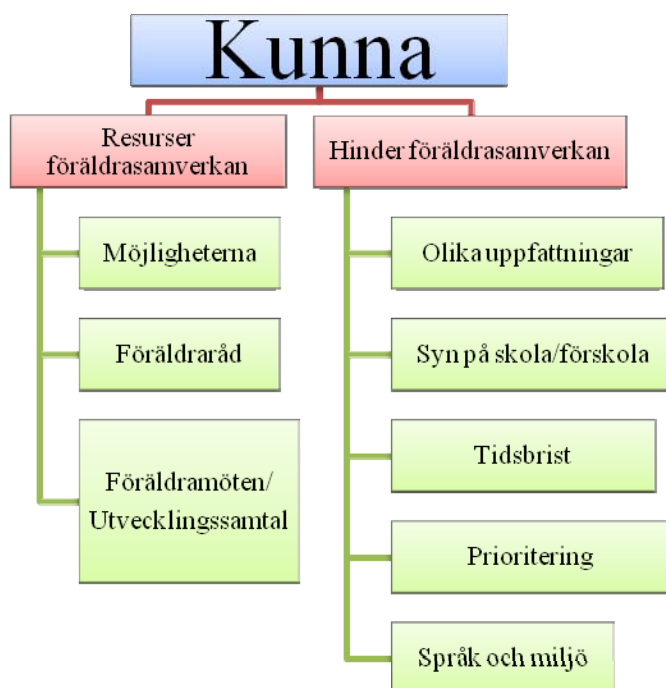
Chefer/kommunen

En del ansåg att den övre myndigheten skall ha ansvaret att se till att informationen kring föräldrasamverkan skall förstås av föräldrar och pedagoger. Grundtanken med denna åsikt är att alla föräldrar som sätter sitt barn i förskolan skall komma till verksamheten med en övergripande förståelse över vad föräldrasamverkan innebär. De ansåg att det skall finnas fler riktlinjer från exempelvis kommunen till både föräldrar och pedagoger hur föräldrasamverkan skall genomföras. Det blir då t.ex. chefernas ansvar att informera föräldrar och pedagoger så att de skall komma till förskolan med en förståelse kring ämnet.

”Det är uppåt det går, cheferna ska se till att det blir föräldrasamverkan, vi ser till vad som händer under dagen, planering osv. Men det är cheferna kanske kommunen som ska få föräldrar intresserade och informera att de ska vara närvarande i det man har planerat”(pedagog 2).

7.4 KUNNA

Här redovisas om pedagoger anser att de kan genomföra en föräldrasamverkan.

7.4.1 Resurser till föräldrasamverkan

Möjligheterna

Pedagogerna anser att de ges möjligheten att uppnå en föräldrasamverkan. De anser att kunna och faktiskt genomföra det är annan fråga. ”Jag ser att jag kan uppnå föräldrasamverkan. Jag känner mig säker och jag kan planera tillsammans med mina kollegor(pedagog5).

De känner att de har möjligheter för att diskutera föräldrasamverkan i arbetslag. ”Vi sitter en gång i månaden eller kanske varannan där man kan diskutera målsättningar, så vi har möjligheten att kunna diskutera föräldrasamverkan”(pedagog 4).

Det anses också att om man ställer in sig med en viss öppenhet som person har man möjligheter att integrera samverkan. ”Jag känner att jag kan ge och ta om jag är öppen som person” (pedagog1). ”Öppenheten måste man ha som pedagog”(pedagog 5).

”Det ligger på mig hur mycket jag engagerar mig att vilja låta föräldern vara delaktig. Min vilja är upp till mig och jag ser att det finns stora möjligheter för det så att jag kan”(pedagog 6).

Föräldraråd

Pedagogerna belyser att det finns något som de kallar för föräldraråd vilket är en bra möjlighet för att uppnå en samverkan. ”Där kan föräldrar komma med sina åsikter och påverka. Det är till föräldrar själva och pedagog kan vara med, psykologer har också deltagit” (pedagog2).

Föräldramöten och Utvecklingssamtal

Pedagogerna anser att de kan ta del av utvecklingssamtal och föräldramöten. Det ansågs att utvecklingssamtal är ett tillfälle där man har kunnat prata om barns utveckling med föräldrarna för att just kunna påverka utvecklingen hos det enskilda barnet. ”Det är ett bra tillfälle att kommunicera. Att både föräldrar och pedagoger får möjlighet att säga vad de tycker och tänker. Att de båda får berätta om barnet för att tillsammans hitta det som är bäst för barnet”(pedagog 5).

7.4.2 Hinder för föräldrasamverkan

Olika uppfattningar

Pedagogerna ansåg att olika uppfattningar av vad föräldrasamverkan innebär, ger det olika betydelser vilket leder till att det inte uppstår någon samverkan. Därför anser de att det är viktigt att ha en kommunikation angående vad föräldrasamverkan innebär enbart för att hitta en gemensam uppfattning.

”Vi har inte diskuterat föräldrasamverkan, och vi har ingen gemensam uppfattning över det vilket inte är så bra”(pedagog3).

Syn på skola/förskola

Pedagogerna anser att uppfattningar föräldrar har om skolan/förskolan hindrar pedagogerna från att kunna genomföra en föräldrasamverkan. De menar att det inte kan bli någon delaktighet om en förälder t.ex. bara överlämnar sitt barn på förskolan om de tänker att de inte behöver vara delaktig.

”Jag tror att vissa föräldrar kanske ser förskolan som omvårdnad och jag känner som pedagog att förskolan står mer för den pedagogiska verksamheten” (pedagog3).

En del pedagoger ansåg att det var väldigt avgörande vilken syn på skolan man har eftersom det kan definiera vilken sorts person man är och hur man ställer sig inför auktoritet.

”Jag tror inte de har insett att de kan ställa krav på oss, de kanske ser oss mer som en myndighet som bestämmer helt”(pedagog1).

Tidsbrist

Pedagogernas ansåg att det var svårt att få tillfälle för att ha en kommunikation med föräldrarna och de ansåg att tidsbristen är ett stort hinder till att det inte kan genomföra föräldrasamverkan så som det skulle vilja kunna ha det.”Ibland finns inte rätt tillfälle, de blir då för stressigt. Vi hinner inte prata med dem för de måste gå hem, vi försöker och vill se att det är lugnare då försöker jag prata med dem”(pedagog2).

Prioritering

Pedagogerna känner att föräldrasamverkan ofta hamnar längst ner på listan över saker som måste prioriteras. De anser att om man inte prioriterar föräldrasamverkan som pedagog, blir det inte den samverkan som man önskar.

”Jag har goda möjligheter men det är oftast längre ner på prioriteringslistan. Man borde ha med sig detta hela tiden vad man än gör. Man glömmer av föräldrasamverkan och prioriterar andra praktiska saker”(pedagog 3).

Språk och miljö

Pedagogerna i undersökningen tyckte att det är viktigt att ta hänsyn till etnisk bakgrund hos föräldrarna. Språket är ett viktigt verktyg för att en god kommunikation, vilket de tycker krävs för att en föräldrasamverkan skall uppnås. ”När det är föräldrar som inte kan språket får jag inte riktigt den kommunikationen jag vill uppnå, då blir det en svårighet, och då måste vi försöka ge kortare informationer som är konkreta”(pedagog2). Ett annat hinder är miljön. Ibland finns det för stora lokaler och ibland för små. I de stora lokalerna anser de att de inte kan delta vid lämning och hämtning som pedagog.

7.4.3 SAMMANFATTNING AV PEDAGOGERS UPPFATTNINGAR

Pedagogerna anser att föräldrasamverkan innebär; tydlig kommunikation och att kunna presentera mål för föräldrarna. Föräldrasamverkan innebär också påverkan och inflytande i den mån föräldrar kan komma med sina synpunkter i verksamheten. Ordet föräldrasamverkan väckte även tankarna kring relationen pedagog – förälder i oplanerade och planerade möten som exempelvis, samtal vid lämning och hämtning och föräldramöten. Där angavs också åsikter angående utvecklingssamtal som enligt pedagogerna inte behöver vara en samverkan eftersom utvecklingssamtalen innefattar enbart det enskilda barnets utveckling.

De tycker att föräldrasamverkan leder till trygghet för alla i verksamheten. Det kan skapas ett förtroende för varandra och genom att få stöd av föräldrarna kan man skapa en samverkan som främjar barnens utveckling. Fastän samtliga pedagogerna är utbildade inom området det arbetar på är det inte enbart deras utbildning som har påverkat deras förståelse för föräldrasamverkan. De har en medvetenhet om läroplanens avsnitt om föräldrasamverkan men uppfattningar om det är i många fall baserade på egna erfarenheter bland annat som föräldrar. Pedagogerna hade velat se mer engagemang av föräldrar. Att det ska våga ställa mer frågor och känna att de har mer inflytande och påverkan. En del anser att föräldrarna skall få ha måttligt med åsikter och inflytande, annars finns risken att det kan bli för mycket direktiv som pekar åt olika håll. Viljan av att locka föräldrar till att bli mer delaktiga genom att exempelvis skapa tema i verksamheten som passar alla är något pedagogerna önskar.

Viljan till att diskutera i arbetslag angående föräldrasamverkan är något som pedagogerna ansåg att det skulle vara givande för att på så sätt hitta en gemensam förståelse i arbetslaget. En del pedagoger kände att de var nöjda med föräldrasamverkan i deras verksamhet medan andra kände att den kunde förbättras eftersom det fanns delar som de ansåg att de inte hade uppfyllt som exempelvis den vardagliga kontakten. Alla tyckte dock att en samverkan alltid kan utvecklas till det bättre. Uppfattningen över vem som har största ansvaret för en föräldrasamverkan ansåg de var pedagogernas. Det tycktes även att chefer eller myndigheter har ansvaret att informera föräldrar om samverkan för att de på så sätt skulle vara enklare att driva hela processen.

Pedagogerna känner att de kan ta del av utvecklingssamtal och föräldramöten. En del anser att det behöver förbättra sin föräldrasamverkan.

De anser att det är viktigt att prata om varandras uppfattningar, därför är det viktigt att ha en kommunikation i arbetslaget och med föräldrarna. De känner inte att de har fått prata tillsammans angående deras uppfattningar om föräldrasamverkan. Det finns möjligheter att göra det men på grund av olika orsaker är det inte något som prioriteras. Resurserna för att diskutera samverkan är beroende av tiden de ges och den finns inte anser pedagogerna.

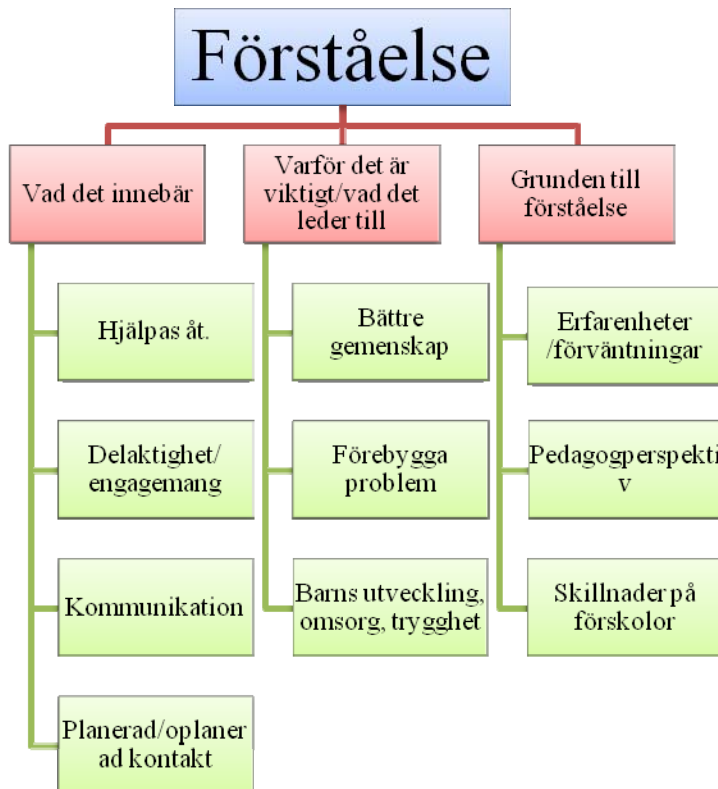
Andra faktorer förutom tidsbrist som hindrar till att de inte kan fokusera på föräldrasamverkan är prioritering av andra saker bland annat språk och miljö. Ibland anser pedagogerna att de

hindras för att lokalen är för stora eller att kommunikationen brister på grund av språksvårigheter.

7.5 FÖRÄLDRARS UPPFATTNINGAR KRING FÖRÄLDRASAMVERKAN

7.5.1 FÖRSTÅELSE

Här redovisas vad föräldrarna har för *förståelse* om föräldrasamverkan; vad det innebär, varför det är viktigt, vad föräldrasamverkan kan vara och vad det kan leda till.

7.5.2 Vad föräldrasamverkan innebär

Hjälpas åt

Föräldrarna anser att föräldrasamverkan innebär samarbete mellan förskola och hem. Med samverkan menar föräldrarna att man hjälps åt när det behövs och om det behövs. De anser att det skall bildas ett nätverk med föräldrar och pedagoger som skall vara samverkande, men även föräldrar i mellan. ”Föräldrasamverkan innebär att föräldrar hjälps åt, ett samarbete, att man bryr sig lika mycket, att alla har ett ansvar” (förälder1).

Delaktighet och engagemang

Föräldrarnas tankar om delaktighet framkom när de hörde ordet föräldrasamverkan. Genom att samarbeta får föräldrarna reda på saker angående deras barn, hur saker fungerar, vad som planeras. De tänkte på delaktighet utifrån att de som föräldrar får möjligheten till att delta i verksamheten men med ett eget intresse från deras sida som föräldrar. ”Det innebär att föräldrar behöver få veta vad deras barn gör. Att man samarbetar, att det finns ett engagemang och att man som förälder får vara med”(förälder5).

Kommunikation

Föräldrarna anser att föräldrasamverkan innebär kommunikation. En bra kommunikation leder till en bra samverkan. ”Kommunikationen med pedagogen gör att det uppfylls”(förälder3).

De anser att kommunikationen kan skapa en relation så att det skulle kunna bildas en stor familjeliknande gemenskap. ”Mina barn ska vara här länge så det är viktigt att man får en kontakt. Så mycket tid som de spenderar här så skulle vi kunna bli en familj”(förälder4).

Planerad/oplanerad kontakt

Den planerade kontakten såsom utvecklingssamtal ansåg föräldrarna att det handlar om information om barns utveckling. De anser att det är en föräldrasamverkan men den kontakten som föräldrarna lägger tyngd på är de tillfällen de träffas vid lämning och hämtning av barnet. Det blir en samverkan på det sätt att de där har tillfälle att kommunicera med pedagogen för att skapa relation. ”Man kan gå samman och ha en direktkontakt”(förälder3).

7.5.3 Varför det är viktigt/ Vad det leder till

Bättre gemenskap

Föräldrarna anser att en föräldrasamverkan är viktigt för att de lär känna andra föräldrar och de andra barnen i verksamheten. ”Det är mycket viktigt. Man lär känna barnen och föräldrarna”(förälder1). De anser att det ger mer gemenskap och de känner till varandra på ett annat sätt. ”Man får lära känna andra föräldrar och vet att man kan ringa varandra om det behövs. Vi löser saker ihop.(förälder3)

Förebygga problem

Det anses av föräldrarna att föräldrasamverkan leder till att förebygga att problem uppstår, om exempelvis ett barn behöver med stöd i förskolan är det bra att föräldrasamverkan fungerar. De anser att det kan vara viktigt för att om det skulle hända något är det väldigt bra att både pedagoger och föräldrar är medvetna om situationen. Föräldrarna anser att det skulle leda till att de kan hindra problematik från att uppstå. ”Vi kan hjälpas åt om det skulle vara något när alla känner alla. Det finns ett skydd i verksamheten innan något händer när det finns en föräldrasamverkan” (förälder1).

Barnens utveckling, omsorg och trygghet

Föräldrarna anser att en av de viktigaste punkterna som föräldrasamverkan berör är för barnets skull. Både föräldrarnas egna barn men även resten av barnen i verksamheten.

”Jätte viktigt för barnens skull. Som förälder kan det vara bra att skaffa sig ett nätverk. Man kan då hjälpas åt. Att det finns fler vuxna som bryr sig om barnet och kan hjälpa dem i deras utveckling”(förälder 2). Några av föräldrarna ansåg att det kunde vara positivt med föräldrasamverkan för barnet för att de på så sätt ser att det fanns fler vuxna som bryr sig om dem. ”Att barnen blir trygga det ser att det finns många vuxna som bryr sig om dem” (förälder 2).

De anser också att det leder till att de kan vara mer observant över barnens utveckling eftersom de kan vara mer delaktig och på så sätt ges möjligheten att se barnen den tiden de annars ofta missar.”Mer insyn i barnens vardag. Att man kanske ser sådant som man annars

missar. Att man möts från alla håll och samarbetar för att uppnå det bästa för barnet”(förälder3).

De flesta av föräldrarna svarade även att de tror att samverkan kan leda till att barnen blir tryggare och på så sätt främjar det även utvecklingen hos barnet.

”Om det inte finns ett samarbete mellan pedagogerna och föräldrarna tror jag barnen känner av det. Det skadar inte mig som förälder eller pedagogerna. Men det skadar och förstör för barnet. Barnet måste få känna att det finns en respekt och samarbete mellan hemmet och förskolan. Jag tror att det annars kan leda till att barnet inte utvecklas på bästa sätt”(Förälder).

Det anses även att föräldrasamverkan leder till att de får möjligheten som förälder att se alla barn och inte bara ens egna. ”Jag väljer att se alla barnen som individer, för mig är de inte bara en skock med ungar. Man ser personligheter, vad de behöver och vilka de är. (förälder1)

7.5.4 Grunden till förståelsen

Erfarenheter och förväntningar

Föräldrarna hade utifrån erfarenheter fått förståelse kring föräldrasamverkan. Erfarenheterna var i form av saker de hört när de samtalat med andra föräldrar angående vad samverkan innebär. ”Man skapade sig en bild när man hörde med andra föräldrar” (förälder1).

Det tycks att erfarenheter av att ha sitt barn i förskolan längre tid kan ge mer uppfattningar men även förväntningar som bygger upp en förståelse.

Pedagogperspektiv

Det visade sig att en del föräldrar hade en pedagogisk utbildning och jobbade/hade jobbat som pedagog i sitt liv. En del av förståelsen till föräldrasamverkan hade byggts av läroplanen då det ingick i rollen som pedagog. ”Som pedagog har jag tagit del av läroplanen vilket ger mig mer förståelse som förälder.” (förälder 2). Föräldrarna påpekar dock att de även hade en förståelse innan de trädde in i pedagogyrket.

Skillnader på förskolor

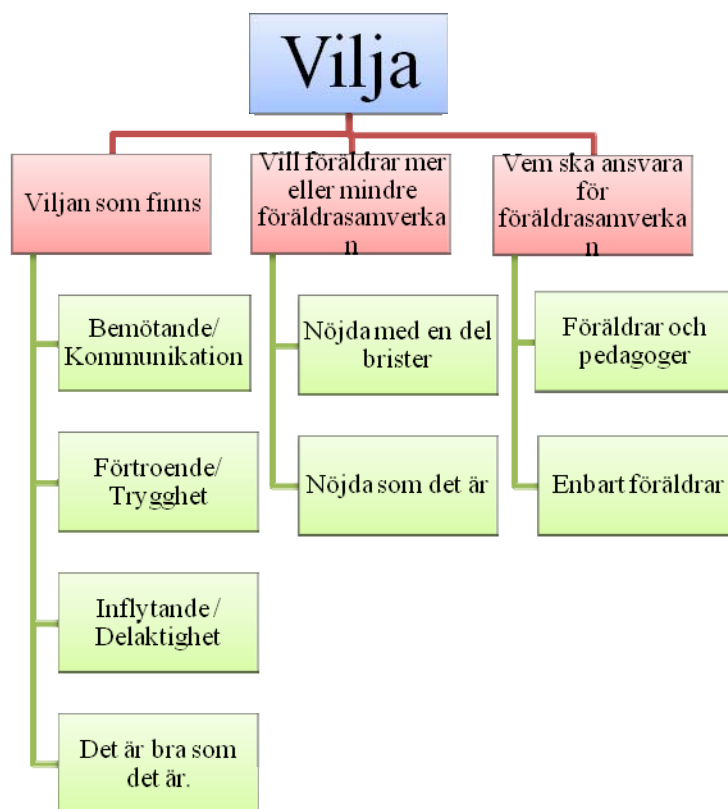
En del föräldrar har sina barn i ett föräldrakooperativ förskola vilket ansågs ha givit en större förståelse för föräldrasamverkan. Föräldrar anser att detta beror på att det i ett föräldrakooperativ finns föräldradelaktigheten som en mer central faktor för att verksamheten skall fungera. De hade även haft sina barn på en kommunal förskola och kunde dra paralleller i sin förståelse.

”På en föräldrakooperativ känner jag att jag fått en större förståelse för andra barn i verksamheten. Man ser mer än sitt barn. Kan se hela gruppen, alla individer”(förälder1).

Förståelsen hade även grundat sig på jämförelsen av olika förskolor oberoende på föräldrakooperativ eller kommunal utan mer på rena skillnader som de upptäcker när de bytt förskola. ”Det påverkade att man hade varit med själv och valt förskolan”(förälder2).

7.6 VILJA

Här redovisas vad föräldrar har för *vilja* till föräldrasamverkan; om vilken vilja som finns och vem de vill ska ansvara för en föräldrasamverkan.

7.6.1 Viljan som finns

Ett gott bemötande/kommunikation

Viljan att få bli inbjudna mer finns hos föräldrarna. De skulle uppskatta att pedagogerna öppnar dörrarna för delaktighet. ”Att pedagogerna pratar med föräldrarna. Att de bjuder in oss. T.ex. mer drop-in. Det är jätteroligt. Att pedagogerna lyssnar, är trevliga och respekterar alla föräldrar oavsett bakgrund” (förälder 4).

De vill känna att de är behövda av pedagogerna förutsatt att de själva som föräldrar är öppna och bemöter på ett gott sätt. Föräldrarna känner att de vill ha en god bemötande från både pedagoger och föräldrar för att skapa en bra relation. ”Om pedagogerna vill ha med oss så får de gärna fråga. Kanske inte alla vill vara med men i alla fall några” (förälder4).

De vill att kommunikationen ska vara intressant och meningsfull för att bygga en stark relation. ”Jag vill att de vill ha med mig, men även att vi föräldrar är öppna mot pedagogerna. Det ska vara trevligt bemötande från båda hållen. Ett intresse från båda hållen” (förälder5).

Föräldrarna ville få känna att de är sedda. ”Att jag känner mig välkommen som förälder här”(förälder3). Föräldrarna anser att de vill ha bra kommunikation med pedagogerna så det kan samtalas om vad de tycker och anser om föräldrasamverkan. ”Pedagogerna och föräldrarna måste komma överens om att samverkan är viktigt för att det ska kunna uppnås”(förälder2). De anser även att om de får ett bra bemötande från början ökar detta samverkans möjligheter. ”Om man känner sig välkommen från start tror jag kommunikation blir lättare”(förälder1)

Förtroende och trygghet

Föräldrarna önskar att förtroendet mellan pedagog och föräldrar skall vara bra. Att samarbetet de utövar ska vara förtroendefullt så att pedagogerna ska kunna be om hjälp utan att behöva känna att de belastar föräldrarna. ”Skulle vilja att vi fick mer kontakt och att de tog hjälp av oss föräldrar för att underlätta för dem”(förälder 4). Även när föräldrarna vill delta i verksamheten är det bra med ett bra förtroende enligt föräldrarna. ”Få känna att pedagogerna inte ser mig som en belastning”(förälder 5).

En vilja från föräldrarna är att det skall skapas trygghet. De vill att barnen, föräldrarna och pedagogerna ska känna trygghet när de möts. ”Jag vill bara att pedagogerna som jobbar ska vara lugna och inte tänka på att de ska göra så mycket som möjligt utan istället skapa en trygghet”(förälder4). Ett av tillfällena de vill känna trygghet är exempelvis när de lämnar sina barn. De vill inte bara lämna sina barn utan få veta på hur det går för barnet. De känner att om de vet vad som skall hända och hur det har gått eller om pedagogerna samtalar med dem, skapas det en trygghet. ”Om jag lämnar bort mina barn är det nödvändigt för mig att känna att det finns en samverkan. Att man samarbetar och att jag har koll”(förälder3).

För att tryggheten anser föräldrarna att det viktigt att föräldrasamverkan tar plats eftersom de att de känner varandra mer och kan lita på varandra.”Att mitt barn ska bli trygg. Det var svårt att lämna dem till okända människor. Det hjälper när man känner några av föräldrarna. Man hade någon som följde en” (förälder2).

Inflytande och delaktighet

Föräldrarna vill vara delaktiga och ha inflytande i verksamheten. Dock gavs det olika svar på hur mycket de vill vara delaktiga och vad det tänker på när de resonerar kring delaktighet.

En del föräldrar ville vara maximalt delaktig vilket innebar att de ville vara med på delar i verksamheten som fick föräldern att få inblick inte bara över sitt egna barn utan hela barngruppen. ”Till max om det skulle vara något jag ogillar eller något jag känner att jag skulle vilja genomföra.”(förälder1). Föräldrarna svarade med kopplingar till sina tidigare erfarenheter av andra verksamheter. ”Det är skillnad på mina erfarenheter av förskolor jag haft mina barn på tidigare. Jag ville påverka. Jag hade velat vara mer delaktig i det pedagogerna gjorde (förälder1). Föräldrar gjorde kopplingar till hela verksamheten och att det var viktigt att kunna se till de andra individerna och inte bara sin egen delaktighet.

Det nämns även att när fler föräldrar deltar i verksamheten kan det påverka andra föräldrar som möjligen blir inspirerade av detta. ”Det blir roligt att vara förälder och då vill man anstränga sig när man ser att andra gör det också”(förälder 1).

7.6.2 Vill föräldrar mer eller mindre föräldrasamverkan

Nöjda men en del brister

Föräldrarna anser att det flesta är nöjda med hur deras förväntningar har lyckats uppnås men det fanns även önskemål om en ökad föräldrasamverkan. ”Jag tycker de är duktiga med barnen, men vi har inte fått jättemycket kontakt”(förälder4).

En del föräldrar beskrev även kopplingar till den föräldrakooperativa förskolan angående hur föräldrasamverkan kan förbättras där.

”Jag är oerhört nöjd. Här känner man inte av krisen utan vi rullar på hela tiden. Man har en översikt. Vi kan lösa saker oavsett vad som händer i samhället. Jag kan känna att vi skulle behöva ha en arbetsledare eller förskolchef för det kan vara svårt att både vara förälder och arbetsgivare. Men jag ser ändå bara fördelar. Pedagogerna tror jag har bättre förutsättningar eftersom barngruppen inte blir så stor. Jag som förälder känner att jag är beredd att offra lite för att få det att fungera(förälder3).

Nöjda som det är

Det ansågs också att föräldrarna kände sig nöjda med sin delaktighet och kunde inte komma på något de skulle vilja ha mer inflytande i.”Inget jag kommer på just nu. Allt är bra men jag vet att jag kan göra det om jag vill. Mina åsikter mottas av pedagogerna” (förälder2).

De känner att de får delta och att kommunikationen är bra mellan pedagoger och föräldrar.

”Jag känner mig nöjd som det är. Vi ger och tar. Har en balans mellan pedagoger och föräldrar”(förälder3).

7.6.3 Vem ska ansvara för föräldrasamverkan

Föräldrar och pedagoger

En del föräldrar ansåg att det både var föräldrars och pedagogers ansvar att se till att en föräldrasamverkan uppnås.”Det är allas ansvar. Föräldrarna måste vilja och pedagogerna måste släppa in”(förälder3).

Föräldrar anser att det är de båda eftersom relationen mellan dem skall skapas för barnens bästa.”Det är vi som ska ses varje dag. Pedagogerna är med barnen hela dagarna. Det är vi som ska samarbeta inte någon regering högre upp”(förälder5).

Det ansågs att intresset måste komma från föräldrar och pedagoger för de kan inte tvinga någon att vara delaktig. De anser att det handlar om ansvarstagande och som förälder har de ansvar över sina barn precis som pedagogen har ansvar för barnen i verksamheten.

”Både pedagogerna och föräldrarna. Det är allas ansvar att se till att alla mår bra. Att man har en öppenhet. Som förälder måste man ta ansvar. Det är inte bara pedagogen som ska ordna allt. Är jag intresserad av mitt barns liv och vardag är det mitt ansvar att ta del av det, allt ska inte pedagogerna behöva göra”(förälder1).

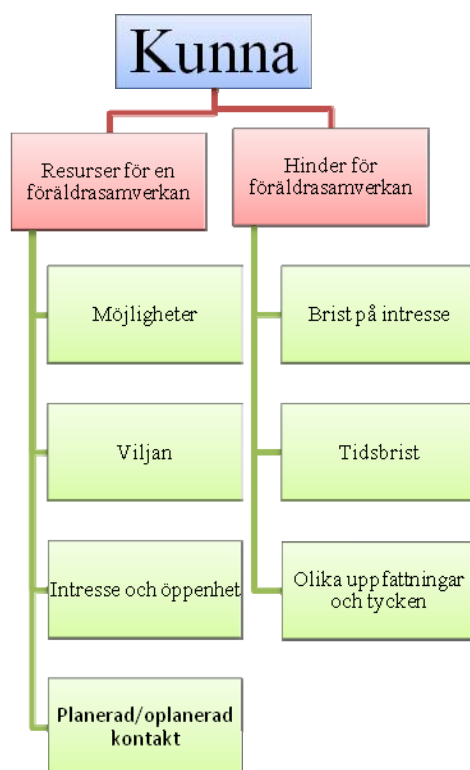
Enbart föräldrar

En del föräldrar anser att det är föräldrarnas ansvar att se till att det skapas en föräldrasamverkan. De nämner att det inte finns lika mycket engagemang från föräldrar men att det nog ändå finns några som vill ha ett fungerande samarbete. Att det är föräldrarnas intresse som pedagogen väcks av, som sedan blir en föräldrasamverkan för att pedagogen är medveten om att föräldrar vill delta.

”Föräldrarna själva tycker jag har ansvaret. Man kan inte få samma engagemang från alla. Men det måste tas emot av pedagogerna” (förälder4).

7.7 KUNNA

Här redovisas om föräldrarna anser att de kan genomföra en föräldrasamverkan.

7.7.1 Resurser till föräldrasamverkan

Möjligheter

Alla föräldrar anser att de mer eller mindre fått möjligheten att kunna samverka. Möjligheter såsom utvecklingssamtal, föräldramöten, föräldraråd, samtal vid hämtning och lämning, planerade och oplanerade möten framkommer vid flertal tillfällen. ”Det finns möjligheter för föräldrasamverkan vid många tillfällen, och jag har möjligheten att bli delaktig med andra barn än mina egna”(förälder 1).

Viljan

Föräldrar känner att det kan påverka verksamheten och vara delaktiga och på så sätt uppnå en föräldrasamverkan om det vill. ”Vill jag så vet jag att jag kan” (förälder2).

De flesta föräldrar nämner att de känner att det finns en öppenhet i verksamheten där pedagogerna visar en förståelse som gör att de känner att de kan påverka om de vill.

”Jag känner att jag kan det. Det jag har som mål och det som görs här stämmer överens. Pedagogerna känner jag att jag kan prata med. De är förstående. De tar hänsyn till mig. Så jag kan om jag vill” (förälder5). De beskrev en ökning av möjligheterna till samverkan när det fanns en vilja hos föräldrarna.

”Jag hade inga större förväntningar när mitt första barn började på förskolan. Det var bara någonstans jag lämnade mitt barn. Sedan när jag fick fler barn som började förskolan så ville jag vara med. Veta vad som hände med mitt barn. Hur de lär sig och utvecklas. Hur de arbetar på förskolan”(förälder5).

Intresse och öppenhet

En del föräldrarna anser att det finns öppenhet från pedagogernas sida att de har möjligheten att kunna påverka. ”Det finns en öppenhet här så det man vill påverka går att genomföra” (förälder4).

Föräldrarna anser att de kan uppnå en föräldrasamverkan så länge det finns intresse och öppenhet av både föräldern och pedagogen.

”Intresse, öppenhet, många föräldramöten. Ju mer man träffas pedagoger och föräldrar desto mer vågar man öppna upp och berätta vad man känner. Mina upplevelser av föräldramöten i en annan förskola är att man som förälder bara lyssnar på det som sägs utan att själv delta.” (förälder1). De anser att de kan påverka mer i verksamheten när de är öppna mot varandra, både föräldrar emellan och med pedagogerna.

7.7.2 Hinder för föräldrasamverkan

Brist på intresse

En del föräldrar beskrev brister de någon gång upplevt som har hindrat föräldrasamverkan. En av dessa är deras intresse. Att utan ett intresse för verksamheten och barnet förlorar de möjligen viktig information.

”Känns som jag missade mycket när man inte får någon insyn, för man får insyn med samverkan. Hade jag varit med mer i verksamheten hade jag kunnat se t.ex. svårigheter pedagogerna pratade om. Detta missar man helt” (förälder1).

Föräldrarna anser att om det inte finns ett intresse kan de inte se vikten av att utnyttja möjligheter såsom möten vid hämtning och lämning som är ett tillfälle för att samtala. ”Samverkan kan ibland i en förskola handla bara om hämtning och lämning av barnen utan att samtala, man slipper bry sig om verksamheten och vad barnen gör där. Man lär inte känna andra barn eller pedagoger” (förälder1).

Tidsbrist

Föräldrarna medgav att tidsbrist oftast medför att de inte kan stanna längre i verksamheten eller att de inte kan delta så mycket som de hade önskat.

Olika uppfattningar och tycken

Föräldrarna anser att alla människor har olika uppfattningar av saker och det handlar inte om den enskilda person när de skall samverka utan det rör sig om en stor grupp människor som skall tycka och bestämma. ”Det är ju ändå fler inblandade i verksamheten och man kan inte förändra hur som helst. Utan man måste se till alla i verksamheten”(förälder4).

Föräldrarna kan känna att ett hinder kan uppstå om för många som vill bestämma. De anser även att uppfattningen över vem som skall bestämma kan ställa till det när de talar om föräldrasamverkan.

”Man skulle väl alltid vilja göra något bättre. Men man måste ändå förstå att det finns flera inblandade. Bara att pedagogerna lyssnar på min åsikt är bra för mig. Man måste ge och ta och kunna se att det finns fler”(förälder5).

Det anses att för att kunna samverka behöver alla förstå att alla har olika uppfattningar och att de menar väl med detta ”Kan nog vara en av svårigheterna här, när det är många föräldrar

som tycker mycket. Att man har förståelse för att det är pedagogerna som tar hand om pedagogiken men att vi föräldrar ändå görs delaktiga”(förälder3).

7.7.3 SAMMANFATTNING AV FÖRÄLDRARS UPPFATTNINGAR

Föräldrarna anser att föräldrasamverkan innebär att de hjälps åt och att en delaktighet och ett visst engagemang krävs för att uppnå den. En god kommunikation krävs för att få samverkan att fungera och skapa goda relationer mellan föräldrar och pedagoger. De anser att föräldrasamverkan tar plats i föräldramöten, utvecklingssamtal och även i hämtning och lämning av barn. Vikten av föräldrasamverkan anser de vara att det ger en bättre gemenskap i verksamheten, det förebygger eventuella problem och främjar barnens utveckling, omsorg och trygghet. All förståelse föräldrarna har baseras på tidigare erfarenheter och en del hade själva arbetat som pedagog vilket medförde extra kunskaper kring ämnet. En del föräldrar hade även haft sina barn på olika förskolor vilket gav uppfattningar från fler perspektiv.

Viljan föräldrarna hade var att en god bemötande och bättre kommunikation önskades från både föräldrar och pedagoger. De vill också försöka skapa trygghet för pedagogerna, sig själva men främst för barnen. Föräldrarna vill ha ett deltagande och inflytande i verksamheten eftersom det leder i slutändan till barnens bästa. Föräldrarna är nöjda med föräldrasamverkan just nu men samtidigt anser de att det kan förbättras.

Det anses att både föräldrar och pedagoger har ansvaret att se till att det skapas en samverkan och möjligheterna finns. Det finns en vilja, öppenhet och intresse att vilja samverka av föräldrarna. Det som kan vara nackdel är att inte alla har stort intresse, det finns tidsbrist och att alla människor har olika uppfattningar och tycken.

7.8 JÄMFÖRELSE AV FÖRÄLDRARS OCH PEDAGOGERS UPPFATTNINGAR

Både föräldrar och pedagoger uppfattade föräldrasamverkan som delaktighet och kommunikation. De tycker att samverkan leder till barns utveckling samt en trygghet för både pedagogerna och föräldrarna. Både föräldrar och pedagoger anser att pedagoger har ett uppdrag att uppfylla, att det inte är upp till föräldrarna att sköta den pedagogiska verksamheten. De anser att samverkan leder till barnens bästa och ett inflytande. Grunden till deras förståelse kring samverkan är baserade på egna erfarenheter i livet. Det anses att båda sidor ska ha engagemang och viljan till en samverkan. De är medvetna att alla har olika uppfattningar kring samverkan och detta är något som skall tas hänsyn till och diskuteras.

Den vardagliga kontakten och föräldramöten är något de anser vara en samverkan. De anser att det krävs en relation mellan förälder och pedagog för att kunna uppnå föräldrasamverkan.

Möjligheten till samverkan ges. De som dock hindrar att föräldrasamverkan uppnås enligt föräldrar och pedagoger är tidsbristen. Det prioriteras ibland andra delar av verksamheten och mer praktisk information lyfts fram. Även att lokalerna kan påverka samverkan.

För att kunna uppnå en föräldrasamverkan anses det att det skall finnas öppenhet och intresse från båda parter, ha en ömsesidig respekt och kunna ge och ta.

Skillnaderna på föräldrarnas och pedagogernas uppfattningar av samverkan var vem som har ansvaret att se till att en samverkan uppnås. Att föräldrar, pedagoger och även chefer skall vara ansvariga för samverkan är något som de poängterar. En del var nöjda med samverkan samtidigt som det fanns brister som de skulle vilja förändra medan andra var nöjda som de hade det eftersom de kände att de kan om de vill.

Utvecklingssamtalen ansågs av pedagogerna inte alltid vara en samverkan på grund av att delaktigheten kan bli ensidig och för informativ. Det ansågs även av vissa pedagoger att

språkbrister kan påverka kommunikation och på så sätt blir ett hinder till att uppnå en föräldrasamverkan.

8. DISKUSSION

Här nedan kommer vi med hjälp av resultaten av intervjuerna med föräldrar och pedagoger dra slutsatser om lpfö98s avsnitt om föräldrasamverkan har implementerats. Vi kommer göra kopplingar till deras innebörd av föräldrasamverkan och hur detta överensstämmer med läroplanen. Med hjälp av tidigare forsknings råd om föräldrasamverkan gör vi jämförelsen om det är något som går appliceras på det våra intervjupersoner uttrycker om hur en föräldrasamverkan uppnås.

Kan vi då genom vår studie påvisa att läroplanen för förskolans avsnitt om föräldrasamverkan har implementerats utifrån föräldrar och pedagogers tankar kring det? Läroplanen för förskolan är ett politiskt beslut och enligt Sannerstedt (Rothstein, 2001) ses ett beslut som implementerad när tillämparna *förstår, vill och kan* genomföra det enligt beslutfattarens intension. Läroplanen för förskolan är utformad efter mål som de verksamma pedagogerna skall tolka. Detta kan vara en av svårigheterna när ett beslut skall kunna implementeras. För att detta skall uppnås krävs det att den som skall genomföra beslutet gör en korrekt tolkning så att beslutet uppfylls på det sätt som beslutfattaren har föreskrivit.

Det vi har träffat på i vår undersökning är att det finns olika faktorer som påverkar hur föräldrasamverkan uppvisar sig. Som vi tidigare beskrivit i vår bakgrund så ligger det sociokulturella perspektivet till grund för dagens läroplan. Det är något vi ser kopplingar till i vår undersökning när föräldrarna och pedagoger benämner samverkan som samspelsrelaterat. Även när de talar om sin *förståelse* om samverkan som något de fått från tidigare erfarenheter. En del pedagoger gjorde kopplingar till sin egen roll som förälder och upplevelsen av att lämna sina egna barn.

Några föräldrar hade haft sina barn på olika förskolor vilket gav uppfattningar från fler perspektiv. Vi gör därför tolkningen att förståelsen av föräldrasamverkan är något som växer fram och utvecklas med tiden. Kan då de olika aktörernas erfarenheter påverka hur föräldrasamverkan genomförs och uppfylls enligt läroplanens mål?

Både föräldrar och pedagoger har en medvetenhet om att föräldrasamverkan kan leda till barns utveckling och lärande. Pedagogerna och föräldrarna talar om föräldrasamverkan så som Flising m.fl. (1996) beskriver; samarbete mellan hemmet och skolan för att uppnå det bästa för barnet. Enligt Jensen och Jensen (2008) ligger grunden till en fungerande samverkan i huruvida pedagogen lyckas skapa en jämbördig relation och dialog. I vår undersökning nämner pedagogerna just kommunikationen som en viktig faktor som påverkar relationen mellan förskolan och hemmet.

Att det kan vara svårt att få till en fungerande samverkan om det inte finns en fungerande kommunikation mellan förskolan och hemmet. I dessa fall har det handlat om att föräldrarna har ett annat modersmål än svenskan vilket försvårat situationen.

Pedagogerna uttrycker precis som Jensen och Jensen att det kan vara viktigt att de i mötet med föräldrar av en annan etnisk bakgrund belyser vad de har för roll i verksamheten men även att de har en tydlighet i sin verksamhet som underlättar för all föräldrar att kunna bli delaktiga ”Jag tror inte de har insett att de kan ställa krav på oss, de kanske ser oss mer som en myndighet som bestämmer helt” (pedagog1). Genom att de alltid har det förhållningssättet undviker de att hinder uppstår i samverkan. Pedagogerna har en medvetenhet om att det den säger inte alltid kan vara något som uppfattas lika av alla föräldrar.

För att hävda att föräldrasamverkan enligt läroplanen för förskolan skall ha implementerats krävs det att de två berörda parterna i detta fall föräldrarna och pedagogerna har lyckats uppnå en gemensam förståelse av vilket uppdrag de har, vilken vilja som finns från de båda att

genomföra det samt om de kan genomföra det uppdraget som de skall. Alltså finns det resurser i verksamheten, att genomföra en föräldrasamverkan och andra faktorer som kan påverka det. I vår undersökning ser vi att en förståelse för föräldrasamverkan finns. Både föräldrarna och pedagogerna ansåg att de tillsammans i ett samarbete skall se till att barnen får möjligheten att utvecklas.

Enligt läroplanen för förskolan skall förskolans arbete med barnen ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmet (Lärarens handbok, 2008). Detta är något som även föräldrarna och pedagogerna i vår undersökning talar om när de belyser hur viktigt det är att få föra det vardagliga samtalet vid hämtning och lämning av barnet. De anser då att man utbyter viktig information om barnet.

Föräldramöten anser föräldrar och pedagoger är ett bra tillfälle att kunna informera/as om vad som sker i verksamheten och föräldrarna anser att de får verksamhetens mål och riktlinjer presenterat för sig på så sätt. Vi gör med dessa kunskaper en tolkning av att föräldrasamverkan har uppnåtts utifrån implementeringsperspektivet begrepp; förstå. Det har en gemensam förståelse till vad samverkan skall ha för syfte som går att koppla till läroplanen för förskolan. Samt att det båda parter nämner att samverkan är viktigt för att det leder till en trygghet hos barnen samt lärande och utveckling. Vi anser att resultatet av vår undersökning visar att pedagogerna och föräldrarna har viljan till att genomföra en samverkan. Pedagogerna uttrycker en vilja om att genomföra en samverkan som uppfyller de krav som läroplanen ställer på dem. De har en önskan om att föräldrarna skulle bli mer delaktigt i verksamheten och att de skall öka deras inflytande.

Föräldrarna känner även att de vill ha en samverkan mellan hemmet och förskolan och om det är något de känner att de vill ha mer inflytande i så vill de känna att möjligheten finns. Även här gör vi tolkningen att implementeringsperspektivets begrepp *vilja* kan uppfyllas av både pedagogerna och föräldrarna. Dock belyser både föräldrar och pedagoger att inte enbart ens egen vilja kan styra samverkan. De nämner att de måste kunna ta varandras perspektiv och förstå sina roller. Det de uttrycker är att föräldrarna inte får ha för stor påverkan på den pedagogiska verksamheten, då pedagogerna måste ses som en profession och inte bli styrda av föräldrarnas åsikter och synpunkter.

Både föräldrar och pedagoger anser att pedagoger har ett uppdrag att uppfylla, och att den pedagogiska verksamheten inte skall påverkas i för stor utsträckning av föräldrars åsikter. Föräldrarna uttryckte att det är pedagogerna som skall vara professionella och att de inte vill lägga sig i för mycket i deras arbete.

När det gäller att *kunna* genomföra en föräldrasamverkan fanns det brister i pedagogernas och föräldrarnas uppfattningar. Vi märkte att föräldrar och pedagoger var nöjda med hur samverkan var men att det ändå finns orsaker som påverkar negativt. Pedagogerna försöker få föräldrarna engagerade, föräldrarna vill hjälpa till, resurser finns men när det gäller tiden och förskolans utformning, är det en stor punkt som påverkar negativt. ”Man försöker bjuda in dem och skapa teman för att locka föräldrarna, göra föräldramöten roliga för att få föräldrar att engagera sig” (pedagog1).

Pedagogerna uttrycker även att det måste finnas ett engagemang från föräldrarna för att en samverkan skall uppnås. De ger olika förklaringar till vad som kan påverka detta där bland annat stress och tidsbrist är en viktig faktor som påverkar huruvida föräldrarna vill vara delaktiga i verksamheten. Även föräldrarna anser att det måste finnas ett engagemang från båda parterna. I vår undersökning får vi en bild av att för att viljan skall kunna uppnås måste det finnas engagemang från både föräldrar och pedagoger för att det skall genomföras.

Doverborg och Pramling Samuelsson (2004) benämner att pedagoger måste få föräldrarna engagerade i barnets skolgång då det kan påverka deras lärande till det positiva. Deras råd för att detta skall uppnås är att göra vikten av samverkan tydlig så att den ses som meningsfull av föräldrarna. En av pedagogerna uttryckte sig på följande sätt som vi kopplar samman med dessa tankar; ”Det är vi pedagoger som har ansvaret, vi känner till läroplan, mål och planerar det mesta. Hur ska föräldrarna ha en åsikt om detta ifall vi inte tar första steget och pratar om det. De kan inte ha någon åsikt utan att veta vad föräldrasamverkan handlar om, därför är det vi som har ansvaret” (pedagog 3).

Jensen och Jensen (2008) beskriver att i en relation är det viktigt att ha vetskapen om att inte allas behov kan uppfyllas. De påpekar att det pedagoger dock måste arbeta emot är en jämbördig relation. Detta kräver enligt dem att det skapas ett subjekt – subjekt – relation. Att båda parter möts utifrån sina förutsättningar och med sina erfarenheter med största autenticitet.

Doverborg och Pramling Samuelsson (2004) beskriver olika studier som gjorts som visar att ju större och formella möten mellan föräldrar och pedagoger är desto mindre delaktiga blir det. De menar att när samtalen handlar om det enskilda barnet så är föräldrarna mer benägna att vara delaktiga. Vi tolkar detta som att föräldrar inte är intresserade av en allmän samverkan utan om att samverka kring sitt barn. Vår undersökning visade tvärtom, att föräldrarna inte bara ser att föräldrasamverkan berör deras egna barn utan hela verksamheten och detta får dem intresserade till en delaktighet.

I undersökningen framkommer det att föräldrasamverkan kan påverkas av ett antal faktorer både positivt och negativ. Undersökning visar att föräldrar och pedagoger har en medvetenhet om att alla människor har egna uppfattningar och tycken om samverkan vilket kan resultera att alla vill bestämma och det därför kan leda till att de inte kommer någon vart.

I intervjuresultatet beskrivs olika punkter såsom att kommunikationen måste vara bra mellan pedagog och förälder för att kunna kommunicera, inte bara om barnets utveckling utan även vad man vill med samverkan. I jämförelse med Lpfö98 (Lärarnas handbok, 2008, s.26-27) står det att förskolan skall se till att det skapas en god relation mellan förskolans personal och barnens familjer. De föräldrar som inte kände att de kunde påverka så mycket i verksamheten var även de som kände att de skulle vilja ha mer kontakt mellan pedagogen och föräldrarna.

Därför är det viktigt att föräldrarna och pedagoger finner varandras uppfattningar och förstår varandras ställningstagande till vad de anser om förskolan. T.ex. ansågs utvecklingssamtalen inte alltid vara en samverkan pga. att delaktigheten kan bli ensidig och för informativ.

Pedagogerna hävdar också att de har den största makten att påverka hur föräldrarnas inflytande och delaktighet blir eftersom de har det pedagogiska uppdraget. Föräldrar stödjer dessa uppfattningar vilket vi tolkar som att det är pedagogen som måste se till att en samverkan möjliggörs och startar.

Pedagogerna i undersökningen hade en vilja att få mer tid till att diskutera vad de ansåg med föräldrasamverkan som arbetslag. Att om de skulle ha den tiden skulle det ge mer gemensamma mål och de skulle leda till en föräldrasamverkan med samma förutsättningar.

I Lpfö98 står det i avsnittet om förskola och hem att arbetslaget skall ansvara för föräldrasamverkan som exempelvis att varje barn tillsammans med föräldrarna ska få en god introduktion i förskolan, att ha samtal med föräldrarna angående barnens utveckling, ge föräldrarna möjlighet att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska verksamheten och se till att föräldrarna blir delaktiga i utvärdering av verksamheten. Alla dessa riktlinjer för pedagogerna är skrivna på det sätt att de skall följas som arbetslag. Vi anser att för att uppnå dessa riktlinjer krävs det en gemensam diskussion i arbetslag för att genomföra det vilket inte finns.

Det finns även kulturella och ekonomiska maktförhållande som påverkar förutsättningar och synen på samverkan. Föräldrars möten med förskolan sker utifrån olika förutsättningar som det inte går att bortse ifrån. Jensen och Jensen (2008) skriver att det är därför viktigt att mötas utifrån sina egna förutsättningar. Det man i samverkan måste ha som gemensamt mål är att det skall bli så bra som möjligt för barnen. Föräldrarna skall ses som viktiga resurser i verksamheten och för barn i deras utveckling.

Vi får heller inte glömma att påminnas över att pedagogen är anställd för att uppfylla ett politiskt uppdrag som bygger på utveckling, lärande och trivsel. Forsberg och Wallin (2006) beskriver att läroplanerna kan ses som statens sätt att styra skolan. Värden, normer och kunskaper som anses vara nödvändiga för framtidens medborgare finns formulerade och är redskap för dagens pedagoger att planera innehållet enligt sitt arbete.

Fredriksson (1991) beskriver att uppfattningar som människor har om förskolan får en stor betydelse för hur de tolkar föräldrasamverkan och väljer att delat i den. Föräldrasamverkan kan därför inte tas som en självklarhet utan att först fört ett samtal om det med föräldrar eller pedagoger. Vi upptäckte att pedagogerna önskade att föräldrar kunde vara mer intresserade och engagerade sig på egen hand utan deras inbjudan för att på så sätt känna att de inte tvingar föräldrarna att ha en samverkan. Å andra sidan kände föräldrarna att det var viktigt att få känna att de inte är en belastning för pedagogerna om de engagerar sig på egen hand. ”Få känna att pedagogerna inte ser mig som en belastning.”(Förälder 5). Det är med detta vi finner att det hade varit nödvändigt att diskutera om varandras uppfattningar, för att möjliggöra att ett sådan önskemål kan uppfyllas.

Avslutningsvis anser vi utifrån våra undersökningar att en samverkan har som huvudsyfte att se till att barnet får det största utbytet av sin tid på förskolan. Därför måste både föräldrar och pedagoger ses som värdefulla för att detta skall kunna uppnås. Pedagogen har med sin utbildning kunskapen om barns utveckling och lärande.

Föräldrarna har kunskaper om just sitt barn från födseln, samt om hur de genom sin fostran har överfört värderingar och normer till sitt barn. Vi finner att pedagogen har fördelen att spendera många timmar ihop med barnet och se dem tillsammans med andra barn.

Skillnaden dem i mellan anser vi går att förklara som att föräldrarna ser sitt barn medan pedagogen har en hel grupp att samspela med och ta hänsyn till. Jensen och Jensen (2008) menar att det är viktigt att i samverkan utbyta de olika aktörernas perspektiv. ”Jag tror på att du är kompetent och kan bidra med något i till vårt samarbete som jag ensam inte skulle ha svårt att mobilisera” (Jensen och Jensen, 2008, s48).

Vår undersökning visar att avsnittet om föräldrasamverkan i läroplanen för förskolan under implementeringsperspektivets begrepp; *Kunna* har vissa brister. Dock vill vi ändå påpeka att en samverkan kan uppnås om samtliga begrepp i någon mån finns hos någon av de berörda parterna.

9. FORTSATT FORSKNING

I en fortsatt forskning skulle vi vilja rikta in oss på och se om det faktiskt finns skillnader i olika former av förskoleverksamheter. Vi valde att i denna studie trots att vi hade en kommunal och en privat förskola att inte fördjupa oss i deras olika uppfattningar om samverkan. Detta är något som vi skulle finna intressant att se om föräldrasamverkan har andra förutsättningar att uppnås beroende på vilken form av verksamhet det är. Doverborg och Pramling Samuelsson (2004) belyser vikten av att få föräldrar engagerade för att uppnå de bästa förutsättningarna för barnets utveckling. Om man som i ett föräldrakooperativ har föräldrarnas medverkan redan från starten gör det skillnad på vilken samverkan som uppnås?

10.LITTERATUR

- Esaiasson, Peter. *Metodpraktikan*. (2007) Elanders Gotab: Vällingby
- Hundeide, Karsten. *Sociokulturella ramar för barns utveckling – Barns livsvärldar*.(2006) Studentlitteratur.
- Doverborg Elisabeth och Pramling Samuelsson, Ingrid. *Att förstå barns tankar* (2004) Liber.
- Dysthe, Olga (2003) *Dialog samspel och lärande* Lund: Studentlitteratur
- Ferm, Christer. *Demokrati i praktiken, handbok för lärare om samverkan med elever och föräldrar*. 1993 Runa (2006)
- Flising, Lisbeth mfl , *Föräldrakontakt*,(1996) Informationsförlaget Stockholm
- Forsberg, E och Wallin, E. *Skolans kontrollregim- Ett kontraproduktiv system för styrning?* Stockholm: HLS Förlag
- Fredriksson, Gunilla. *Föräldrasamarbete i förskolan*. 1991 lund studentlitteratur
- Jensen, Elsebeth, Jensen, Helle (2008) *Professionellt föräldrasamarbete* Stockholm: Liber AB
- Läraryrket (2004) *Lärares Handbok*, Läraryrket, Solna
- Löfdahl, Annica. *Förskolebarns gemensamma lekar -mening och innehåll*. (2004).
- Pierre, Jon. (red) *Skolan som politisk organisation*. (2007). Malmö: Gleerups
- Rothstein, Bo (2001) *Politik som organisation – förvaltningspolitikens grundproblem* Stockholm: SNS
- Stukát, Staffan (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Säljö, Roger. *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*.(2005) Nordstedt
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2002) *De yngre barnens läroplanshistoria* Lund: Studentlitteratur

Offentliga tryck

- Skolverket (2006) *Läroplan för förskolan lpfö 98* Ödeshög: Fritzes
- Skolverket (2004) *Förskolan i brytningstid- En nationell utvärdering av förskolan* Rapport 239.
- Skolverket (2008) *Tio år efter förskolereformen - nationell utvärdering av förskolan* rapport318.

10. BILAGA 1

10.1 INTERVJUGUIDE

Vi bygger vår intervjuguide utifrån läroplanen för förskolans avsnitt om föräldrasamverkan. Frågorna är formulerade utifrån implementeringsperspektivets Förstå, vilja och kunna. Intervjuguiden är indelad i frågor ställda till föräldrarna och pedagoger.

”Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna skall ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande”(Lpfö98).

Föräldrar

Förstå

1. Om jag säger föräldrasamverkan vad tänker du på då?
2. Vad hade du för förväntningar på föräldrasamverkan innan ditt barn började på förskolan?
3. Hur tycker du att dina förväntningar har lyckats uppnås eller införlivats?
4. Hur viktigt tycker du att det är med föräldrasamverkan i förskolan? (om det svara att det inte är viktigt gå ner till frågan nr 7).
5. Varför tycker du att föräldrasamverkan är viktigt?
6. Vad kan det leda till enligt dig?
7. Kan du försöka förklara varför du inte tycker att föräldrasamverkan är så viktigt?
8. Om jag säger...är det då en del av föräldrasamverkan enligt dig?

Utvecklingssamtal

Föräldramöten

Samtal vid lämning och hämtning av barnen

Skriftliga meddelande mellan förskolan och hemmet

Inplanerade aktiviteter

Att föräldrarna hjälper till på förskolan

Andra egna exempel

9. Tycker du att du har fått en förståelse för verksamhetens mål och riktlinjer? På vilket sätt har du fått detta i så fall?

10. Har du tagit del av Läroplanen för förskolan?

11. Dagens förskola bygger på en läroplan i den finns ett avsnitt om just föräldrasamverkan. Är det något du känner till?

Vilja

1. Hur mycket skulle du vilja påverka verksamheten om du utgår ifrån dina egna tankar om samverkan?
2. Finns det delar av verksamheten som du skulle vilja ha mer inflytande i?
3. Vem har ansvaret att se till att det skapas en föräldrasamverkan?

Kunna

1. Hur mycket tycker du att du kan påverka verksamheten?
2. Vilka faktorer tycker du är viktiga för att föräldrasamverkan ska uppnås?
3. Tycker du att föräldrar och pedagoger getts möjligheten att kunna diskutera samverkan?

Pedagogen

Förstå

Om jag säger föräldrasamverkan till dig vad tänker du på då?

1. Hur viktigt tycker du att det är med föräldrasamverkan i förskolan? (om det inte anser att det är viktigt gå till fråga nr 5).
2. Varför tycker du att föräldrasamverkan är viktigt?
3. Vad tror du att föräldrasamverkan kan det leda till?
4. Varför tycker du inte att föräldrasamverkan är så viktigt?
5. Tycker du att du har skapat dig en egen förståelse av vad föräldrasamverkan innebär? Vad bygger den på?

6. Om jag säger... är det en del av föräldrasamverkan enligt dig?

Utvecklingssamtal

Föräldramöten

Samtal vid lämning och hämtning av barnen

Skriftliga meddelande mellan förskolan och hemmet

Inplanerade aktiviteter

Att föräldrarna hjälper till i förskolan

Andra egna exempel

7. Dagens förskola bygger på en läroplan i den finns ett avsnitt om just föräldrasamverkan. Känner du att detta är något du har kunnat använda dig av i verksamheten?

Vilja

1. Hur mycket vill du att föräldrar är delaktiga i verksamheten? kan du ge konkreta exempel?
2. Hur skulle du vilja att föräldrarna var delaktiga i verksamheten?
3. Finns det delar av verksamheten som du skulle vilja att föräldrarna var mer delaktiga i?
4. Vem anser du har ansvar att se till att det skapas en föräldrasamverkan?

Kunna

1. Hur ser du på dina möjligheter att kunna genomföra en föräldrasamverkan?
2. Vilka faktorer tycker du är viktiga för att en föräldrasamverkan ska uppnås?
3. Tycker du att föräldrar och pedagoger getts möjligheten att kunna diskutera föräldrasamverkan?

Om du nu tänker på föräldrasamverkan utifrån er pedagoger som arbetslag

1 Känner du att ni pedagoger då har getts möjligheten att kunna skapa en föräldrasamverkan?

2Har ni som arbetslag getts tid och möjlighet att kunna lägga upp riktlinjer och mål med samverkan?

3Känner du att ni i arbetslaget har gett föräldrarna möjlighet att bli delaktiga i verksamheten?

11. BILAGA 2

11.1 DELTAGARBLANKETT

ANHÅLLAN OM TILLSTÅND FÖR ATT NI KAN DELTA I EN UNDERSÖKNING INOM RAMEN FÖR ETT EXAMENSARBETE VID LÄRARUTBILDNINGEN VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

HEJ FÖRÄLDRAR OCH PEDAGOGER!

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs Universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart januari 2010. Examensarbetets syfte är få en fördjupad kunskap om vad pedagoger samt föräldrar till barn i förskolan har för uppfattning om föräldrasamverkan i förskolan. De viktigaste frågorna vi behöver få svar på är;

-Vad innebär föräldrasamverkan för pedagoger i förskolan?

-Vad innebär föräldrasamverkan för föräldrar till barn i förskolan?

För att kunna besvara dessa frågor behöver vi nu er hjälp att samla in material genom intervjuer med er föräldrar/pedagoger.

På er förskola kommer undersökningen att genomföras under perioden den 9-16 december 2009. Vi har möjligheten att anpassa tiden för intervjuerna efter er som väljer att delta. Vi uppskattar att intervjuerna kommer att ta ca en halvtimme att genomföra och ni behöver endast delta vid ett tillfälle. Eftersom tiden är knapp kommer vi att höra av oss till förskolan redan under v. 50 för att se hur många av er som är intresserade av att delta, så vi uppskattar om ni fyller i lappen så snart som möjligt. Längre ner i brevet finns våra e-poster och telefonnummer där ni kan kontakta oss vid frågor eller funderingar.

Vi vill med detta brev be er om att ni deltar i denna intervju som ingår i examensarbetet. Alla pedagoger/föräldrar som deltar i undersökningen kommer att garanteras anonymitet. Er förskola som deltar i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt.

Ni har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning. Vad vi behöver från er är att ni som förälder/pedagog skriver under detta brev och så snart som möjligt ger det tillbaka till pedagogerna på er förskola. Sätt således ett kryss i den ruta som gäller för er del samt kontaktuppgifter hur vi kan nå er för att boka en tid för intervjun om ni väljer att delta:

O Jag godkänner mitt deltagande i undersökningen.

Ni kan nå mig på nummer eller e-post.....

O Jag godkänner inte mitt deltagande i undersökningen.....
.....

Förälderns/pedagogens underskrift Datum och ort

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på telefonnummer:

Med vänliga hälsningar Alexandra Castro och Hanna Svärth

Kursansvarig lärare är Jan Carle, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen 031 786 4792

12. BILAGA 3

12.1 FÖRTECKNING ÖVER INTERVJUPERSONER

Nedan ger vi en kort förklaring av våra intervjupersoner. För att det skall behållas anonyma inför varandra och andra läsare av denna studie har vi valt att endast skriva ut deras ungefärliga ålder.

Pedagog 1 – Kvinna, ca 30+. Arbetar på en kommunalförskola. Har varit verksam i 6år.

Pedagog 2 – Kvinna, ca 50 år. Arbetar på kommunalförskola. Har varit verksam i 20år.

Pedagog 3- Kvinna, ca 30 år. Arbetar på kommunalförskola. Har varit verksam i 6år.

Pedagog4 – Kvinna, ca 40 +. Arbetar på ett föräldrakooperativ. Har varit verksam i 30 år.

Pedagog5 - Kvinna, ca 50 år. Arbetar på ett föräldrakooperativ. Har varit verksam i 14år.

Pedagog 6 – Man, ca 55 år. Arbetar på ett föräldrakooperativ. Har varit verksam i 30år.

Förälder1 – Kvinna, ca 30 år. Har i nuläget sitt barn på ett föräldrakooperativ. Har fler barn sedan tidigare. Erfarenheter av kommunal och privat förskola.

Förälder2 – Kvinna, ca 35 år. Har i nuläget sitt barn på ett föräldrakooperativ. Har fler barn sedan tidigare som varit på samma förskola. Själv varit verksam pedagog.

Förälder3 – Kvinna, ca 40 år. Har i nuläget sitt barn på ett förälderkooperativ. Har fler barn sedan tidigare som varit på samma förskola.

Förälder4 – Kvinna, ca 35 år. Har i nuläget sina barn på en kommunalförskola. Har fler barn sedan tidigare som varit på samma förskola.

Förälder5 – Kvinna, ca 30 år. Har i nuläget sitt barn på en kommunalförskola. Har fler barn sedan tidigare som varit på samma förskola.